

น้อมถวายเป็นอาจารย์บูชา
แต่... พระอาจารย์สุพันธ์ อัจฉินฺสีโล
เนื่องในงานทำบุญอายุวัฒนมงคล
๕๓ ปี ๓๒ พรรษา
๒๓ มกราคม ๒๕๕๗

สรรพธรรม ๔

พระครูภาวนาวีรช (พระอาจารย์ สุพันธ์ อัจฉินฺทสโร)

พิมพ์ครั้งที่ ๑

จำนวนที่พิมพ์ ๕,๐๐๐

มกราคม ๒๕๕๗

จัดพิมพ์เพื่อถวายพระอาจารย์สุพันธ์ อัจฉินฺทสโร

โดยคณะศิษยานุศิษย์

พิมพ์ที่ หสม.ณัฐพลการพิมพ์

204 ถ.รอบเมืองนอก ต. ในเมือง

อ. เมือง จ. ลำพูน 51000

053-560514,053-511216

อาจารย์ภาวาท

วันเวลาผันผ่านปานลมพัด
จากเด็กชายตัวน้อยด้อยกำลัง
อ้อมไก่อุ่นอกแม่เฝ้าฟูมฟัก
ได้แตกฉานในธรรมะองค์พระศาสดา
ถึงวันนี้ห้าสิบสามปีล่วงแล้ว
สว่างทั่วพุทธจักรสู่แดนไกล
ท่านนำธรรมคำสอนอันผ่องพิสุทธิ์
ใคร่พ้นจากโลกสามข้ามแดนไตร
ท่านอุทิศกายใจให้พระศาสนา
แม้เหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าไม่สบาย
ปวงเหล่าศิษย์รู้ซึ้งถึงคุณท่าน
เกิดรู้ถูก รู้ผิด รู้ไตร่ตรอง
ขอคุณพุทธ ธรรม สงฆ์ คຸ້มครองท่าน
ให้ท่านสร้างบารมีเนกอนันต์
พระอาจารย์สุพันธ์ อาจิณฺณสีโล
ช่วยดับร้อนผอนทุกข์จุกจิกใจ
จะปฏิบัติตามธรรมคำที่สอน
จะทุกข์ยาก จะลำบาก จะอดทน
รีบเร่งรัดพาภัยคล้อยถดถอยหลัง
ชีวิตยังตั้งอยู่ได้ด้วยมาตา
ให้ลูกรักเติบโตใหญ่ได้ศึกษา
จนแกร่งกล้าเก่งกาจฉลาดในธรรม
ท่านเปรียบดังดวงแก้วทอแสงใส
เป็นธงชัยพันโลกพันไตรภพ
สู่ชาวพุทธผู้มีอัชฌาสัย
พ้นจากไฟเผาหลนหม่นใจกาย
ทุกเวลานาทีไม่เหน็ดหน่าย
ไม่ดูตายฝันกายนั่งสอนสั่งธรรม
ผู้เปรียบปานให้กำเนิดเกิดครั้งสอง
รู้ประคอง กายใจไม่งงัน
ให้ปลอดมารผจญจนเสียขวัญ
ตราบถึงวันสิ้นเชื้อไม่เหลือใจ
ดูจรมโพธิ์แก่ศิษย์ทั้งไกลใกล้
ช่วยดับไฟเผาในจิตศิษย์ทุกคน
จะไม่นั่งนอนใจให้ไร้ผล
เพื่อข้ามพ้นหลุมถ่านเพลิงร้อนรอบใจ

คำอนุโมทนา

ในวาระโอกาสพิเศษวัดไร่เปิง (ตโปทาราม) เราได้จัดงานบุญฉลองอุโบสถ - วิหารคต หอพระธรรมมงคลจารย์ ๙๐ อาคารสำนักงานสงฆ์ อุบาสก - สำนักงานแม่ชี อุบาสิกา และอื่นๆ ในงาน “ปอยหลวง” ระหว่างวันที่ ๒๑ - ๒๖ มกราคมนี้ และได้ทำหนังสือที่ระลึกแจกแก่ผู้มีอุปการคุณ หนังสือสรรพธรรมเป็นผลงานที่คณะศิษย์ได้ถอดจากบทเรียนในโอกาสต่างๆ ออกมาเป็นหนังสือ เพื่อสะดวกในการศึกษาเป็นเล่มที่ ๔ แก่คณะศิษย์ทั่วไปยังต้องการย่อนหลังถึงเล่มแรก จึงได้พิมพ์เพิ่มเติม เล่ม ๑ - ๔ อีกครั้ง เพื่อเป็นประโยชน์ ต่อการศึกษาคู่มือปฏิบัติต่อไป ด้วยความวิริยะอุตสาหะของทุกท่านทั้งผู้มีจิตศรัทธาอุปถัมภ์ ค่าพิมพ์จะบังเกิดผลอันประเสริฐให้ทุกท่านเข้าถึงคุณธรรมอันประเสริฐ คืออริยะมรรค อริยะผลเป็นที่สุดทุกท่านเทอญ

พระครูภาวนาวิรัช

๑ มกราคม ๒๕๕๗

พุทธวจน

อิห นนุทติ เปจฺจ นนุทติ กตปุณฺณิเย อุกยตถ นนุทติ
ปุณฺณิเย เม กตฺนุติ นนุทติ ภิกฺขุโย นนุทติ สุกฺคตี คโต

ผู้ทำบุญแล้วยอมยินดีในโลกนี้
ตายแล้วยอมยินดี
ชื่อว่ายินดีในโลกทั้งสอง
เขายอมยินดีที่เราทำบุญไว้แล้ว
ไปสู่สุคติยอมยินดียิ่งขึ้น

สารบัญ

कारวะ ๖	๓
อริยสัจ ๔	๒๑
สันติภาวะ	๔๓
ธรรมะคือหน้าที่	๕๗
การทำบุญอุทิศกุศลให้แก่ผู้ตาย	๖๕

พุทธวจน

อานาปานสูสติ ยสฺส ปริปัญฺณา สุภาวิตา
กาโยปี อนินฺชิตโต โหติ จิตฺตมฺปี โหติ อนินฺชิตํ

สติกำหนดลมหายใจเข้าออก
อันผู้ใดอบรมบริบูรณ์ดีแล้ว ทั้งกายทั้งจิตของผู้นั้นก็ไม่วุ่นไหว

ชฎ.ปฎิ. ๓๑/๓๖๙

การวะ ๖

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อระวะหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ (๓ นน)

การะโว เอตัมมังคะละมุตตะมังญติ

มงคลคาถาที่อาตมาภาพจะได้แสดงขยายความ เพื่อให้
เกิดเป็นมหากุศล แก่บรรดาเพื่อนสหธรรม ภิกษุ ภิกษุณี แม่ชี โยคี
ทั้งหลายในวันนี้ เป็นเรื่องของการวะธรรม

มงคลคาถาที่ได้กล่าวไว้ว่า “ การะโว จะ นิวาโต จะ สันตุภฺสิ
จะ กตัญญุตฺตา กาเลนนะ ธัมมัสสะวะนังเอตัมมังคะละมุตตะมัง ”

“ คาระโว ” หมายถึง การเคารพ “ นิวาโต ” คือ ไม่มีมานะอหังการ “ สันตญฺฐี ” คือความสันโดษ ความสำรวมสังวร ความไม่มักมาก หาได้โดยสุจริต สำหรับเลี้ยงชีพตน “ กตัญญู ” คือการรู้จักคุณคน การได้ฟังธรรมตามกาลนี้เป็นมงคล ฉะนั้นการที่พวกเขาได้มาฟังพระสัทธรรมในวันนี้ ถือว่าได้สร้างมงคลชีวิตให้แก่ตนเอง

“ กาเลนะธัมมัสสะวะนัง ” อย่างน้อยเจ็ดวันได้มาฟังธรรมครั้งหนึ่ง ก็เหมาะสมแล้วกับกาล บางคนเจ็ดวันก็ไม่ได้ฟังธรรม สิบห้าวันก็ไม่ได้ฟังธรรม หนึ่งเดือนก็ไม่ได้ฟังธรรม เป็นคนไม่มีมงคล ห่างไกลจากธรรมไปเรื่อยๆ เป็นคนบาปไปเรื่อยๆ หามงคลใส่ตัวไม่ได้

กตัญญู คือการรู้จักคุณ ถ้าเป็นพระสงฆ์ องค์เถระแม่ชี โยคีทั้งหลาย เราต้องมาทำดี เพื่อรู้จักคุณค่าข้าวปลาอาหารของญาติโยม เขากำลังที่ได้จากการบริโภคโภชนะของชาวบ้านมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ในการที่จะเสริมสร้างสิ่งที่เป็นมงคลให้แก่ชีวิต และรู้จักคุณค่าที่เขาสร้างวัดให้อยู่สร้างกุฏิให้อยู่ ถวายบำรุงด้วยปัจจัยสี่ เราควรรู้จักคุณค่าของสิ่งเหล่านี้ เรียกว่ารู้จักคุณของคน

การรู้จักคุณของบุญ ก็คือรู้จักคุณค่าที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ ต้องมาเสริมคุณธรรมให้ตนเองเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ให้เป็นมนุษย์ที่สูงขึ้นไป เป็นมนุษย์เทพ มนุษย์พรหม เราจะไม่เป็นมนุษย์เดรัจฉาน มนุษย์เปรต มนุษย์สัตว์นรก ฉะนั้นเราต้องมาทำกิจที่จะเสริมสร้างบารมีธรรมแก่ตน ให้รู้จักคุณของบุญ ที่ทำให้เราได้เป็น ภิกษุ ภิกษุณี สามเณร เป็นแม่ชี เป็นอุบาสก อุบาสิกา เราต้องทำหน้าที่ให้ถูกต้อง

การรู้จักคุณของคุณ คือ รู้จักคุณของสิ่งที่มีคุณค่าต่อเรา เช่นรู้จักคุณค่าของกุฏิ วิหาร เจดีย์ วัดวาอาราม ตลอดถึงต้นไม้ แสงไฟ น้ำประปาที่เราใช้ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งมีคุณ สรรูปคือสิ่งที่ประกอบด้วยธาตุ ๔ ทั้งที่เป็นอัตภาพของเราเองและวัสดุภายนอก ก็ให้รู้คุณค่าของสิ่งเหล่านี้ รู้จักดูแลรักษา เอาใจใส่รวมทั้งรู้จักคุณของคน ที่เรามาพึ่งพาอาศัย เช่น พ่อแม่ผู้ให้กำเนิดเรา เราปฏิบัติในกรรมของท่าน และท่านก็เลี้ยงดูเราจนเติบโตใหญ่ ท่านจึงเป็นผู้มีคุณแก่เราอย่างสูงสุด

ในสมัยพุทธกาลมีเรื่องเล่าว่า พรหมคนหนึ่งมีลูก ๔ คน พ่อแม่บ้านตาย ลูกๆก็กลัวว่าพ่อจะมีแม่บ้านใหม่ ก็เข้าไปดูแลรับใช้จนพ่อตายใจก็ขอสมบัติกัน บอกพ่อว่า พ่อแก่แล้วลูกทั้ง ๔ จะเลี้ยงดูเอง พ่อจึงแบ่งสมบัติเป็น ๔ ส่วน แล้วยกสมบัติให้ลูกทั้งหมด

ครั้งแรกพ่อไปอยู่กับลูกชายคนโต ลูกสะใภ้ก็บอกว่า ตอนแบ่งสมบัติก็ไม่ได้แบ่งให้ลูกชายคนโตมากกว่าคนอื่น มาอยู่กับลูกคนโตตลอดไปก็ไม่ยุติธรรม พ่อเสียใจ จึงไปอยู่กับลูกคนที่สอง ลูกสะใภ้ก็พูดเสียดสีอีก ไปอยู่กับลูกคนรองต่อไป ลูกสะใภ้ก็พูดเสียดสีพรหมณ์ไม่รู้จะไปอยู่ที่ไหน จึงเข้าไปกราบพระพุทธเจ้าที่วัดพระเชตุวัน เล่าให้พระพุทธเจ้าฟังว่า ลูกไม่ให้อยู่ในบ้าน พระพุทธเจ้าจึงสอนพรหมณ์ให้ไปพูดในที่ประชุมของพวกเขาพรหมณ์

พราหมณ์พูดในที่ประชุมว่า เมื่อบุตรชายเกิดมานั้นพ่อแม่ชื่นชมยินดี และเลี้ยงดูพวกเขาให้มีความสุข พรารถนาให้พวกเขา มีความเจริญ แต่บัดนี้ลูกชายเหล่านั้นถูกรรยาอายุ่ง แล้วขับไล่บิดาออกจากบ้าน เหมือนหมาไล่หนู บุตรชายผู้ชั่วช้า เรียกเราแต่ปากว่า พ่อจ๋า แต่เป็นผีเสื้อยักษ์ที่แผ่ร่างมาเป็นบุตร จึงทอดทิ้งพ่อผู้แก่ชรา ปล่อยให้อดอยากยากแค้นเหมือนม้าแก่ถูกทอดทิ้ง ต้องขอทานในเรือนของคนอื่น ไม่เท่าของเรา ยิ่งประเสริฐกว่าพวกบุตรชั่วช้า เพราะไม่เท่าใช้ป้องกันโคและสุนัขที่ดุร้ายได้ ใช้ยืนไปข้างหน้าในที่มืด ใช้หยั่งลงในที่ลึก และเมื่อสิ้นลมก็ยังใช้ไม้เท้าพยุงตัวลุกขึ้นได้ บุตรที่ไม่มีความกตัญญูมีค่าน้อยกว่าไม้เท้า

พราหมณ์พูดจบน้ำตาก็นองหน้า พราหมณ์ในสภาเมื่อได้ฟังพราหมณ์ชราพูดด้วยความเศร้าโศก ก็เกิดความสงสาร ถ้ามว่าลูกของท่านเป็นใคร ขอท่านจงบอกเรา บุตรของท่านอกตัญญู ไม่เลี้ยงดูพ่อแม่พวกเราจะจับเขาฆ่าเสีย เพราะพวกพราหมณ์มีขนบธรรมเนียมว่า บุตรที่รับทรัพย์ของบิดามารดาแล้ว ไม่เลี้ยงดูท่านให้มีความสุข สภาพราหมณ์จะพิพากษาฆ่าเขาได้

บุตรชายและบุตรสะใภ้ที่อยู่ในที่ประชุมนั้นตกใจกลัวตาย รีบเข้าไปหมอบแทบเท้าพ่อขออภัยว่า คุณพ่อที่เคารพโปรดไว้ชีวิตให้ลูกด้วย อย่าปล่อยให้พวกเขาฆ่าลูกด้วยการประชาทัณฑ์ของพวกพราหมณ์ ลูกขอขมาโทษที่ลูกทำผิดต่อพ่อ ตั้งแต่บัดนี้ไปจะเลี้ยงดูอย่างดี จะสั่งภรรยาไม่ให้ด่าว่า ตั้งแต่นั้นมาพราหมณ์ชรา ก็ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากบุตรทั้ง ๔ เหมือนเดิม

ต่อมาจนถึงคำสอนของพระพุทธเจ้า จึงไปกราบนิมนต์พระพุทธเจ้ามาที่บ้าน บอกลูกว่า พระสมณะโคดมนี้เป็นอาจารย์ของพ่อ ขอให้ลูกเคารพนับถือ เชื่อฟังคำสอนของพระสมณะโคดมพระพุทธเจ้าองค์นี้

ฉะนั้นการที่เรารู้จักคุณคน รู้จักคุณพ่อคุณแม่ ถือว่าเป็นมงคล คนไม่รู้จักคุณพ่อคุณแม่มีคุณค่าน้อยกว่าไม้เท้า

ความกตัญญู รู้จักคุณของคุณ รู้จักคุณของคน รู้จักคุณของบุญ ถือว่าเป็นมงคล

คำต่อมาคือ นิวาโต แปลว่าไม่พองลมไม่มีมานะเย่อหยิ่งถือตัวว่าฉันรู้มากแล้วไม่จำเป็นต้องฟังเทศน์ ธรรมะมีเยอะแยะ หนังสือธรรมะก็มีมากมาย อ่านเองดีกว่า สนใจอยากจะเรียนอยากจะอ่านข้อไหนก็อ่านได้ ฟังธรรมะจากพระก็แค่นั้น บางทีฟังแล้วไม่เข้ากับจริตนิสัย ฉันไม่ชอบฟังธรรมะของพระรูปนี้แม่ชีองค์นี้ อย่างนี้เรียกว่าเป็นผู้มีมานะอหังการ ว่าฉันดีกว่าเขา เลิศกว่าเขา ประเสริฐกว่าเขา อย่างนี้ไม่เป็นมงคลต่อตนเอง แต่ นิวาโต แปลว่าไม่มีมานะ ไม่คิดว่าฉันดีกว่าเขา อย่างนี้เป็นเหตุให้เราได้มงคล

บทต้นคือ คารวะ แปลว่า คารวะ คารวะในพระพุทธศาสนา มี ๖ อย่าง อันเป็นเหตุให้เกิดมงคลแก่ชีวิต

๑. พุทธะคารวะตา เคารพในพระพุทธเจ้า

๒. ธรรมะคารวะตา เคารพในพระธรรม

๓. สังฆะคารวะตา เคารพในพระสงฆ์
๔. สิกขาการวะตา เคารพในไตรสิกขา คือเคารพใน ศีล สมาธิ ปัญญา หรือ มรรค ๘
๕. อัปปมาทะการวะตา เคารพในความไม่ประมาท
๖. ปฏิสันถารการวะตา เคารพในการปฏิสันถารต้อนรับ

พุทธะการวะตา เคารพในพระพุทธเจ้า หมายถึง การนับถือ บูชา ยกย่อง เชิดชู เหมือนกับพระพุทธเจ้ามีพระชนม์ชีพอยู่ในศาลาวัด ในวิหาร จะต้องมีพระพุทธรูป แม้แต่ในห้องนอนเราก็ยังมีพระพุทธรูป ในวัดเรานี้ก็มีพระพุทธรูปมากกว่าพันองค์ ถ้ารวมถึงองค์เล็กองค์น้อย ก็อาจจะมากกว่าหมื่นองค์ และยังมีสัญลักษณ์เกี่ยวกับพระพุทธเจ้าอีกมากมาย เช่น เจดีย์ ต้นมหาโพธิ์ รอยพระบาท ล้วนเป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธเจ้า ที่เรียกว่า อูเทสิกเจดีย์ ซึ่งเป็นสิ่งที่เราเคารพบูชา

อีกประการหนึ่งคือ เราเคารพในปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้านั้นพระองค์มีพระปัญญาธิคุณอันประเสริฐ พระองค์ทรงชี้ทางสว่างให้เราเดิน เราเคารพในครูบาอาจารย์ผู้ให้ความรู้แก่เรา แต่เราต้องเคารพในพระพุทธเจ้าผู้ให้ธรรมะอันสูงสุดแก่เรา ยิ่งกว่าครูบาอาจารย์เสียอีก บางทีเราจะพูดถึงแต่ครูบาอาจารย์ แต่เราไม่ได้พูดถึงพระพุทธเจ้าผู้เป็นยอดแห่งครู เป็นบรมครู ก็ไม่ถูก

การเคารพในพระพุทธเจ้า หมายถึงว่าพระองค์ทรงสั่งสอนอย่างไร เราทำตามนั้นแหละ เรียกว่า**เคารพในพระพุทธเจ้า** เหมือนกับครูบาอาจารย์สอนอะไร สั่งอะไร เราทำตาม เรียกว่า**เคารพครูบาอาจารย์** พ่อแม่สั่งอะไร สอนอะไร ทำตามที่พ่อแม่สั่งสอน ก็เรียกว่า**เคารพพ่อแม่** ฉะนั้น**การเคารพคือ การที่เราประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอนของท่าน**

เมื่อเราเคารพนอบน้อมปฏิบัติต่อคำสั่งสอนนั้นด้วยดี เรียกว่าเรามี**พุทธะคารวะตา** เคารพในพระพุทธเจ้า พระองค์ทรงสอนเรื่อง เว้นจากความชั่วทั้งปวง ทำความดีให้ถึงพร้อม ทำจิตให้ผ่องใส เราก็พยายามทำตามหลักคำสอน นี้เรียกว่าเรามี **พุทธะคารวะตา** พระองค์ทรงสอนว่าทางนี้เป็นทางเสื่อม ไม่ควรทำ เราก็ไม่ทำ พระองค์ทรงสอนว่าทางนี้เป็นทางเจริญ ควรทำ เราก็ทำ อย่างนี้เรียกว่าเรามี**ความศรัทธา** มี**พุทธะคารวะตา** ในองค์พระศาสดา

ธัมมะคารวะตา เคารพในพระธรรม หมายถึงเรามี**ความเชื่อ มีความมั่นใจในธรรม** ว่า **พระธรรมย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม ไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว** ถ้าเราประพฤติธรรมแล้วเราจะ**ไม่ชั่วแน่นอน** แต่บางที่เราไม่เชื่อพระพุทธเจ้า ไม่เชื่อในพระธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน เรายังกังวลว่า ถ้าประพฤติธรรมอย่างเดียว ปฏิบัติธรรมอย่างเดียวจะเอาอะไรกิน มีแต่ธรรมะ จะพอกินหรือ ขอตอบว่าพอกินแน่ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติธรรมกัน มีพอกิน เหลือกิน เหลือใช้ แต่ถ้าเราไม่มีธรรมะ

ไม่พอกินแน่ มีบางวัดสมัยที่ครูบาอาจารย์ยังอยู่ มีพระเณรหลายร้อย มีคนมาปฏิบัติธรรมหลายร้อย บางที่เป็นพัน แต่ก็เลี้ยงได้นะ เพราะครูบาอาจารย์พาประพฤติธรรม แต่พอครูบาอาจารย์ไม่มีก็ไม่ประพฤติธรรม ไม่ปฏิบัติตามธรรม ต้องโฆษณาหาญาติโยมช่วยส่งข้าวปลาอาหาร เหตุเพราะพระเณรมัวเรียนแต่ทางโลก ประพฤติตัวไม่เกื้อกูลแก่การเจริญในธรรม จึงอยู่ไม่ได้

ฉะนั้นถ้าวัดเราจะมีพระ เณร แม่ชี โยคี ช่วยกันประพฤติธรรม มีธรรมะ ก็จะมีเหลือกินเหลือใช้ ที่จะไม่พอกินไม่มี เพราะว่าการต้องการธรรม ต้องการทำบุญกับคนที่มีความดี เขาต้องการคนที่มีความดีเป็นหลัก การเรียนนั้นเป็นเพียงองค์ประกอบ

ฉะนั้นพระเณรที่เรียนหนังสือก็ให้รู้ว่า เราเรียนเพื่อเพิ่มพูนวุฒิภาวะ ให้รู้จักสิ่งที่ดี ที่ควร ไม่ใช่ว่าจะต้องทิ้งธรรม ถ้าเราเรียนทางโลก แล้วทิ้งทางธรรมก็ไม่มีค่าแล้ว เพราะเราไม่ได้เจริญธรรมในส่วนที่เรียกว่า ธรรมะคารวะตา ต้องรู้จักว่าสิ่งที่เราเรียนนั้นเป็นองค์ประกอบ เพื่อเพิ่มวุฒิภาวะตามกระแสสังคมเท่านั้น ไม่ใช่ว่าเขาไปใช้อย่างอื่น

ฉะนั้นเมื่อเรามาอยู่วัด มาประพฤติปฏิบัติ เราต้องภาวนา เพื่อเพิ่มกำลังบุญกุศล ไม่ใช่จะไปหาแต่เรื่องกิเลส หาทีวี วัสดุเข้ามาอย่างนี้ก่อให้เกิดโทษ ความจริงสิ่งเหล่านี้ก็มีประโยชน์ มันเหมือนดาบสองคม ถ้าใช้ถูกก็เป็นคุณได้ มันอยู่ที่การใช้ เราใช้ด้วยกิเลสมันก็เป็นโทษ ใช้ด้วยปัญญา มันก็เป็นคุณ เพราะว่าสิ่งเหล่านี้เป็นวัตถุ มันสำคัญอยู่ที่ใจ ใจจะบังคับมือไปกดที่ไหน ก็อยู่ที่ใจเรา ถ้าใจชั่วไม่ว่าจะอยู่ในเพศพระ เพศแม่ชี เพศโยม มันก็ชั่วเหมือน

กัน ฉะนั้นพระจักขุบาลเถระท่านจึงกล่าวว่า “ คิหิปาโป สมณะ
 ปาโป ปาโปเยวะ ” ท่านบอกว่า คฤหัสถ์ชั่ว สมณะชั่ว มันก็
 เหมือนกันนั้นแหละไม่ได้แตกต่างกัน คนเรานั้น โดยเฉพาะผู้ที่
 อยู่ในวัด ต้อง รู้จักการระงับธรรม เคารพในธรรม รู้ว่าหน้าที่ของเรา
 คือการประพฤติธรรม มีธรรมะเป็นเครื่องอยู่ เราจะไม่อดอยาก แต่
 ถ้าตรงกันข้าม เราห่างเหินจากธรรมะ เราจะต้องชวนชวหาเลี้ยง
 ปากเลี้ยงท้อง เพราะไม่มีใครมาศรัทธาเลื่อมใส ต้องดิ้นรนแสวงหา
 ใส่ปากใส่ท้อง หาเงินหาทอง กลัวจะไม่มีใครมาให้กิน อันนี้ก็สำคัญ
 อยู่ที่มีการมีธรรมก็อยู่เลี้ยงตัวเองได้

ต่อไปคือ สังฆการะตา เคารพในพระสงฆ์ คำว่าสงฆ์
 ในที่นี้ ถ้าพูดแบบสามัญก็คือเคารพในพระเถระ ในหมู่คณะ
 ที่ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ เราก็ต้องประพฤติดี ปฏิบัติชอบ
 ตามอย่างนี้เรียกว่า สังฆการะตา เคารพในพระสงฆ์

ถ้าพูดให้ละเอียดลงไปในสภาวะธรรม ก็คือ เคารพในธรรมะ
 ที่ทำให้เราเป็นสงฆ์ คำว่าสงฆ์ มีความหมาย ๒ ประการคือ อริย
 สงฆ์ และ สมมุติสงฆ์

สมมุติสงฆ์ หมายถึง สงฆ์ที่บวชเข้ามาแล้วอยู่กันเป็นกลุ่ม
 เป็นหมู่คณะ แต่ ปรมัตถ์สงฆ์ หรือ อริยสงฆ์ได้แก่ คุณธรรมที่ทำให้
 บุคคลเป็นสงฆ์ คือความเป็นอริยะ คุณธรรมใดที่ทำให้เข้าถึงความ
 เป็นอริยะได้ เราต้องประพฤติปฏิบัติตามนั้น คือปฏิบัติตามหลัก
 ของ ศีล สมาธิ ปัญญา ที่จะทำให้เราเป็นอริยะสงฆ์ เรียกว่า สังฆะ
 การะตา

ความเป็นอริยะสงฆ์นี้ สำเร็จได้แม้อยู่ในเพศของฆราวาส เป็นหญิงเป็นชายก็ถึงได้ แต่สงฆ์โดยวินัยนั้นต้องบวชก่อน ถ้าไม่บวชก็เป็นสงฆ์โดยวินัยไม่ได้ แต่สงฆ์โดยธรรมนั้นเป็นได้โดยการบรรลุถึงธรรมนั้น

จะนั่นการที่เราแสดงความเคารพคารวะต่อสงฆ์ เรียกว่าสังฆะคารวะตา คือ เคารพ นับถือ เชื้อฟัง ทำตาม ในสิ่งที่สงฆ์หมู่ใหญ่ให้การรับรองว่าดีแล้ว เหมือนกับพระพุทธศาสนาเถรวาทเรา นี้ เราปฏิบัติตามเถระวาทะ คือมติของพระเถระ ๕๐๐ รูป ที่เป็นพระอรหันต์ล้วนๆ ตั้งแต่สมัยปฐมสังคายนา หลังจากที่พระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว ๓ เดือน พระอรหันต์ทั้ง ๕๐๐ รูปนี้เป็นบุคคลที่พระพุทธเจ้าบวชเอง ท่านได้มาประชุมสังคายนา กัน และลงมติว่าจะรักษาพระธรรมวินัยนี้ไว้ไม่เปลี่ยนแปลง รักษาไว้ให้เป็นแก่นแท้จริงๆ จนถึงทุกวันนี้ ที่เราเรียกว่าเถรวาท บุคคลใดที่ประพฤติตามไม่ได้ ไปแก้ไขหลักธรรมวินัยที่พระอรหันต์ทรงวางไว้ หรือพระเถระได้ลงมติไว้ อย่างนั้น เราก็เรียกบุคคลนั้นเป็นเถรวาทไม่ได้ ก็เป็นวาทะอื่นๆไป เช่นเป็นมหายาน หรือเป็นนิกายอื่นๆอีกเยอะเยอะมากมาย

การที่เราเจริญวิปัสสนากรรมฐาน นี่คือการที่เราเดินตามสายเถรวาท แต่ถ้าเรายังเดินสายไหว้เจ้าแม่กวนอิมบ้าง ไหว้พระโพธิสัตว์องค์นั้นองค์นี้ ไหว้เทพ ไหว้เจ้าพ่อ เจ้าแม่อะไรไป เรายังไม่ได้อยู่ในสายเถรวาทโดยบริสุทธิ์ เพราะเราไปทางสายเทพสายเทวดา ก็ถือว่าไม่อยู่ในมติของพระอรหันต์เจ้าทั้ง ๕๐๐ รูป ในปฐมสังคายนา เรียกว่าเราออกไปนอกทาง

ถ้าเรารู้ว่าทางของเรา คือเดินตามมรรค ๘ ตามหลักสติปัฏฐาน นี่คือทางตรง เราก็ควรจะเดินตามทางนี้ให้ดีที่สุด แต่ถ้าเราทำไม่ได้ เราสามารถเปลี่ยนสาย ไปนับถือมหายานแบบทิเบต แบบจีน เกาหลี ญี่ปุ่น อะไรก็ได้มีเยอะแยะหลายสิบนิกาย ถ้าอยากจะกินอาหารเย็นก็ไปบวชเป็นพระจีน พระจีนเขากินอาหารเย็นได้ไม่ผิดศีล ตอนหัวค่ำสวดมนต์เสร็จก็ตั้งโต๊ะจีน ไม่มีใครว่า แต่เถรวาทไม่ได้ สวดมนต์เสร็จไปกินอาหารในห้องก็ไม่ได้ ผิดกฎเถรวาท แต่เขามีระเบียบว่าห้ามกินเนื้อ กินเจอย่างเดียว ถึงจะกิน ๓ มื้อแต่ก็ต้องกินเจ แต่ถ้าเป็นเถรวาทคุณจะกินเนื้อ กินเจก็ได้

ถ้าเราชอบวิธีปฏิบัติแบบเถรวาทเราก็ต้องปฏิบัติตามศีลตามธรรมตามระเบียบวินัยของเราถ้าไม่สามารถประพฤติปฏิบัติได้ก็เปลี่ยนนิกาย เปลี่ยนเพศไปตามสภาพก็ไม่เสียหายอะไร พระพุทธศาสนานั้นเปิดกว้าง คุณจะลี้กไปเสฟชีวิตแบบโลกก็ไปได้ เป้อโลกแล้วเข้ามาบวชต่อก็ได้ แต่ต้องทำให้ถูกต้อง ในสมัยพุทธกาล มีลี้ก บวช ถึง ๗ หน การบวชใหม่ก็ถือว่าสร้างบุญใหม่ ถ้าเราเคารพในสังฆมติ หรือเคารพในสังฆการวะตา เคารพในสงฆ์ ก็ทำในสิ่งที่ควรทำ ทำให้ศาสนธรรมตั้งอยู่ได้

ต่อไปคือ ศึกษาคารวะตา คือความเคารพในไตรสิกขา คือเคารพในรูปแบบของการดำรงชีวิตของผู้ถือพรหมจรรย์ เมื่อเรามาบวชเป็นพระภิกษุ เป็นภิกษุณี เป็นสามเณร เป็นแม่ชี หรือมานุ่งขาวห่มขาวปฏิบัติธรรม เราต้องเดินตามหลักไตรสิกขา คือเจริญศีล สมาธิ ปัญญา หรือเดินตามสายมรรค ๘ ถือว่าเรา

ปฏิบัติตามหลักของคารวะคือ สิกขาคารวะตา

ในกรณีที่มาปฏิบัติธรรม จะเอาเรื่องการทรงเจ้าเข้าผี มาเกี่ยวข้องกับกาปฏิบัติไม่ได้ ตอนที่เร้าเข้ามาเร้าก็ได้ตั้งใจ ปฏิญาณแล้วว่า ขอมอบกายถวายชีวิตต่อพระพุทธรเจ้า ไม่ได้ มอบกายถวายชีวิตให้เจ้าพ่อเจ้าแม่ที่ไหน เราต้องเคารพพระรัตนตรัย เคารพในไตรสิกขา ต้องปฏิบัติตามสติปัฏฐานจึงจะ ได้ชื่อว่า เราทำกิจอันชอบ

ในฐานะที่เป็นนักปฏิบัติ เราต้องเดินทางตามหลัก ไตรสิกขา คือหลักของ ศีล สมาธิ ปัญญา อย่างเคร่งครัด อย่าเอาเรื่องอื่นมาเกี่ยวข้อง ถ้าเอาเรื่องอื่นมาเกี่ยวข้อง ผิดระเบียบก็จะถูกเตือน และถูกเชิญให้ออกจากวัด ก็อย่าโกรธ เพราะเราผิดกติกาของสำนัก

เร้าเข้ามาปฏิบัติเพื่อบูชาคุณพระรัตนตรัย เร้าน้อมรับว่า จะเคารพนับถือ ปฏิบัติตามพระธรรมที่พระพุทธรเจ้าทรงสอนไว้ ครูบาอาจารย์แนะนำอย่างไร ก็ต้องปฏิบัติตาม และเร้าต้องรู้ว่า เร้ามาปฏิบัติอย่างนี้เพื่ออะไร แม้เร้าจะไม่ได้หวังให้ถึง มรรค ผล นิพพาน แต่เร้าต้องเดินให้ถูกทาง ถึงเมื่อไหร่เป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ตอนนี้เร้ากำลังเดินทางสายนี้ เมื่อจบหลักสูตร หรือหมดเวลาที่เร้า กำหนด ก็ทำอย่างอื่นต่อไป เป็นฆราวาสก็อยู่อย่างฆราวาส คิด อย่างฆราวาส แต่เมื่อมาเป็นโยคีผู้ปฏิบัติธรรม ก็ต้องคิดอย่างโยคี คือพยายามปล่อยวาง พยายามทำความเข้าใจกฎของ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา อย่างนี้ เรียกว่าเร้าทำถูกต้องตามธรรม คือ สิกขาคารวะตา

อัปมาหะการวะตา คือเคารพในความไม่ประมาท เราอย่าประมาทตัวเองอย่าประมาทธรรมะ อย่าประมาท บาป ว่าบาปเล็กน้อย ปลงอาบัติได้ ศีลขาดก็รับศีลใหม่จาก อาจารย์ได้ หรือเวลาทำบุญ เราคิดว่าบุญนี้ไม่มีหน้ามีตา บุญนี้เป็นบุญอยู่หลังบ้าน บุญอยู่ในครัว บุญอยู่ในห้องน้ำ ไม่ได้ เชิดหน้าชูตา ถ้าเรามีความคิดอย่างนี้ แสดงว่าเราประมาท ในธรรม ในบุญในบาป ที่เราทำลงไป ไม่เข้าใจว่าบุญนั้น คือ การชำระกิเลส

ฉะนั้นอย่าประมาทในบุญที่ได้ทำลงไปแล้ว บุญนิดหน่อย ทำบ่อยๆมันก็มีผลมาก บาปนิดหน่อยทำบ่อยๆมันก็มีผลมาก เป็น กรรมหนักได้เหมือนกัน อัปมาหะการวะตาคืออย่าประมาทใน กรรมในบุญกุศลของตน เพราะความดีทุกอย่างที่เราทำแล้วเป็น เรื่องของการชำระจิตของเราให้สะอาด ย่อมเป็นปัจจัยให้ถึงความ สิ้นทุกข์ได้เหมือนกัน

อีกอย่างหนึ่งคือความไม่ประมาทในวัย อย่าคิดว่าเรายัง หนุ่มอีกหลายปีกว่าจะตาย คนหนุ่มตายเยอะเหมือนกัน ไม่ใช่ เฉพาะคนเฒ่าคนแก่ตาย วัยหนุ่มเป็นวัยเรียน วัยรู้ วัยศึกษา วัย ประพฤติปฏิบัติ ก็ปฏิบัติของเราไป พอแก่เฒ่าชราแล้วจะปฏิบัติไม่ ไหว คนยิ่งสูงอายุ จิตก็ยิ่งฟุ้งซ่าน เพราะความกังวลหลายประการ จิตจะตั้งมั่นอยู่ใน สติ สมาธิ ปัญญา ก็ยาก เพราะร่างกายไม่ ค่อยดี สติปัญญาที่ชักพินเพื่อน แต่ถึงจะแก่ชราก็อย่าทิ้งธรรม ให้ พยายามปฏิบัติไปเรื่อยๆ แม้จะยากลำบากก็ต้องพยายามให้มีสติ สมาธิ ปัญญา ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ อย่างนี้ก็เป็น อัปมาหะ

คารวะตา อีกประการหนึ่ง

อีกประการหนึ่งที่ไม่น่าเชื่อว่าจะมีความสำคัญ ก็คือ เรื่องของปฏิสันถารการต้อนรับ เรียกว่า ปฏิสันถารคารวะตา การที่เราเป็นคนมีน้ำใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส ต้อนรับด้วยเมตตาจิต เรียกว่าเคารพในปฏิสันถาร

พระพุทธเจ้าตรัสว่า บุคคลใดปฏิบัติได้อย่างนี้ เป็นผู้ ไกลต่อ มรรค ผล นิพพาน เวลาที่ญาติโยมมาถึงวัดจำเป็ครั้ง แรก ถ้ามีคนทักทายด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส แนะนำให้รู้จัก สถานที่โยมคงดีใจ สบายใจที่จะเข้าปฏิบัติธรรม

โดยเฉพาะฝ่ายต่างประเทศ การปฏิสันถารจะละเอียดกว่า ฝ่ายไทย เพราะคนต่างประเทศไม่เข้าใจภาษาไทย เมื่อโยคีต่าง ประเทศมาถึง ต้องให้อ่านระเบียบของสำนักงานก่อน แล้วจึงพา ไปแนะนำสถานที่ทั้ง วิหาร หอฉัน ศาลา หอพระไตร พาไปดูห้อง สอบอารมณ์ และวิธีการกราบครูบาอาจารย์ รวมทั้งการกินการอยู่ เพราะว่าเราไม่รู้จักประเพณีของเรา นี่คือการปฏิสันถารต้อนรับ

โยคีไทยก็ต้องได้รับการปฏิสันถาร ซึ่งแจ่มแนะนำระเบียบ ของวัด และสาธิตการกราบไหว้ให้เรียบร้อย เช่นเดียวกัน อย่างนี้ เรียกว่า ปฏิสันถารคารวะตา

เมื่อเราเข้าไปสู่สถานที่ใด เจ้าหน้าที่วัด หรือเจ้าของบ้าน ให้การต้อนรับด้วยความเต็มใจ พาไปดูที่พัก ห้องน้ำ หอฉัน แนะนำ เรื่องระเบียบต่างๆ เรามีความสบายใจ การต้อนรับนี้ถือเป็นกุศล เป็น มงคลเป็นบุญ คนที่ทำงานนี้ก็อย่าเบื่อการให้บริการ เพราะบางคน

ปฏิบัติสังฆารอบเดียวไม่รู้เรื่อง เพราะบางคนเข้าใจยาก

การปฏิสังฆารต่อนับนี้อาจแยกได้เป็น ๒ อย่าง คือ

๑. อามิสปฏิสังฆาร เช่นเมื่อแขกมา เราจัดหาเก้าอี้ให้หนึ่ง
หาน้ำให้ดื่ม ให้เสื้อผ้า ให้ที่พัก ให้โภชนาอาหาร เรียกว่า อามิส
ปฏิสังฆาร

๒. ธรรมะปฏิสังฆาร คือการให้ธรรมะ เมื่อโยคีเข้ามา
ไม่ว่าจะเป็นอาจารย์ หรือนักบริหารระดับไหน ก็มีสิ่งที่ไม่รู้คือ
ธรรมะ ดังนั้นจึงต้องยอมรับฐานะแห่งความเป็นโยคีใหม่ ต้องรับ
ฟังธรรมะจากบุคคลากรของวัด จึงจะเป็นเหตุให้เพิ่มพูนบารมีบุญ
กุศล เราเป็นคนไม่มีนิวาโต คือไม่มีอาการหึงผยอง มานะ ถือตัว

สุดท้ายแห่งการเทศนา^{นี้} ขอให้พระภิกษุ สามเณร แม่ชี
โยคีทุกท่าน จงเจริญในสัมมาปฏิบัติเพิ่มพูนในคารวะธรรม เพื่อ
เป็นปัจจัยให้ถึงพระนิพพานทุกท่านเทอญ

พุทธวจน

น ชจจา วสโล โหติ น ชจจา โหติ พราหมเณ
กมมฺนา วสโล โหติ กมมฺนา โหติ พราหมเณ

บุคคลเป็นคนเลวเพราะชาติก็หาไม่
เป็นผู้ประเสริฐเพราะชาติก็หาไม่
(แต่) เป็นคนเลวเพราะการกระทำ
เป็นผู้ประเสริฐก็เพราะการกระทำ

ป.สุ. ๒๕/๓๕๒

อริยสัจ ๔

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ นน)

ยังกิณฺจิ สมุทยะธัมมัง สัพพัญฺตัง นิโรธะธัมมัญฺติ

ธรรมกถาในวันนี้ อาตมาจะได้แสดงพระธรรมเทศนา
ปรารภถึงวันอาสาฬหบูชา ซึ่งพวกเราได้มาทำกิจในฐานะ
พุทธบริษัท พุทธบริษัทมีหน้าที่ที่จะต้องพัฒนาจิตใจ ให้เข้า
ถึงพระรัตนตรัย หรือให้เข้าใจพระรัตนตรัยให้มากที่สุด โดย
การบำเพ็ญความดีทุกอย่าง

สมัยหนึ่งก่อนพุทธศักราช ๔๕ ปี ได้มีมหาบุรุษท่านหนึ่งได้หยั่งรู้ถึงธรรมที่ไม่มีใครรู้มาก่อน เมื่อพระองค์ได้หยั่งรู้ถึงธรรมนั้นแล้ว ก็ได้ประทับเสวยผลแห่งบุญ ที่ทำให้บรรลุดุจธรรมนั้นเป็นเวลาถึง ๔๙ วัน หลังจากนั้นทำมหาพรหมก็มาอาราธนาพระองค์ให้ออกเผยแผ่ธรรม

**ธรรมประการหนึ่งที่พระองค์ตรัสรู้ ก็คือ อริยสัจ
หมายถึงความจริง ๔ ประการ คือ**

๑. ทุกขอริยสัจ
๒. สมุททยอริยสัจ
๓. นิโรธอริยสัจ
๔. มรรคอริยสัจ

พระองค์ได้ตรัสรู้ถึงธรรมอันเป็นเหตุและผล ทุกข์กับนิโรธ เป็นธรรมฝ่ายผล สมุทัยกับมรรค เป็นธรรมฝ่ายเหตุ ก็มีเหตุผลฝ่ายทุกข์และก็มีเหตุผลฝ่ายพ้นทุกข์ ทุกข์กับสมุทัยเป็นตัวสังสาระ เป็นธรรมที่เป็นไปในโลกีย์ นิโรธกับมรรคเป็นโลกุตระธรรม เป็นวิวิฎฐะคือธรรมเครื่องออกจากสังสาระ

ที่อาตมาได้ยกบาสีว่า “ ยังกัญจิ สมุททะธัมมังสัพพัญญุตัง นิโรธะธัมมัญญติ ” หมายความว่า “ ธรรมทั้งหลายมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา ธรรมเหล่านั้นก็มีความดับไปเป็นธรรมดา เหมือนชีวิตของเรา เกิดมาแล้วก็ย่อมมีความตายเป็นธรรมดา มีความเกิดขึ้นเป็นเบื้องต้น แค้นแปรในท่ามกลางและแตกสลายในที่สุด ”

พระบาลีข้อนี้มีอยู่ใน อัมมจักกัปปวัตตนสูตรก็เพราะ พระปัจจวคคีย์ คือท่านโกณฑัญญะ ได้เห็นด้วยปัญญาของท่านเองว่า เมื่อทุกสิ่งมีการเกิดขึ้น ก็ต้องมีการดับไปเป็นธรรมดา ท่านอัสสชิซึ่งเป็นพระปัจจวคคีย์องค์สุดท้าย ก็ได้เอาความรู้นี้ไปเผยแผ่ว่า “ธรรมทั้งหลายเกิดแต่เหตุพระตถาคตย่อมนตรัสถึงเหตุแห่งธรรมเหล่านั้น และความดับไปของธรรมเหล่านั้น ดังมีพระบาลีว่า “เย อัมมา เหตุปปะภาวา เตสัง เหตุง ตะถาคะโต เต สัญจะโย นิโรธ จะ เอวัง วาที มหาสมมะโณ”

คำว่า “มหาสมโณ” หมายถึงพระพุทธเจ้า คือพระมหาสมณะผู้ยิ่งใหญ่ซึ่งพระองค์ทรงสอนว่า “ธรรมทั้งหลาย เกิดแต่เหตุ และธรรมเหล่านั้นย่อมดับไปเพราะเหตุดับ”

ธรรมทั้งหลาย หมายถึง ธรรมที่เป็นผล ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อมีเหตุและเมื่อเหตุดับผลก็ดับ ในอริยสัจ ธรรมที่เป็นผลก็คือ ทุกข์กับนิโรธ ทุกข์คือขั้น ๕ คือ กายกับใจ นิโรธคือ พระนิพพาน ธรรมที่ดับขั้น ๕

ทุกข์ เป็นธรรมฝ่ายผล ที่เป็น โลกียะ
 นิโรธ เป็นธรรมฝ่ายผล ที่เป็น โลกุตระ
 สมุทัย เป็นธรรมฝ่ายเหตุ ที่เป็น โลกียะ
 มรรค เป็นธรรมฝ่ายเหตุ ที่เป็น โลกุตระ

รูปนามขั้นที่ ๕ ที่สมมุติว่าเป็นชีวิตของเรา เป็นธรรมฝ่ายผล ที่เป็นโลกียะธรรม ทุกชีวิตไม่ว่าจะเป็น มนุษย์ เทวดา อินทร์ พรหม ยม ยักษ์ หรือชีวิตของอภายสัตว์ คือพวกเดรัจฉาน เปรต อสุรกาย สัตว์นรก ที่เป็นไปในสังสารนี้ เป็นธรรมฝ่ายผล ที่เป็นโลกียะสังขาร ที่มีความเกิด และความดับเป็นธรรมดา ผลนี้เกิดขึ้นเพราะมีเหตุ คือ สมุทัย

คำว่า สมุทัย แปลว่า เหตุ ซึ่งมีทั้งฝ่ายดีและฝ่ายไม่ดี เหตุที่สำคัญยิ่งนั้นพระพุทธเจ้าทรงยกให้แก่โลภะ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ตัณหา คือความอยาก ตัณหาเป็นยอดแห่งเหตุ ยอดแห่งทุกข์ทั้งมวล ตัณหา มีชื่อหลายอย่างเช่น โลภะ ราคะ กามฉันทะ แต่ความหมายก็คือ ความอยาก ความปรารถนา ความต้องการ อันเป็นเหตุให้เกิดทุกข์

ความอยากมี ๒ แบบ คือ รัสมิยะโลภะ คือความอยากที่ถูกต้องตามธรรม กับอธรรมมิยะโลภะ ความอยากที่ไม่ถูกต้องตามธรรม

ถ้าความอยากเกิดขึ้นแล้วเราทำกรรมไม่ดี ความทุกข์ก็เกิดขึ้นและมีผลเป็นรูปนามฝ่ายบาป ก็คือ ชีวิตของพวกสัตว์เดรัจฉาน เปรต อสุรกาย สัตว์นรก เรียกว่า อรัสมิยะโลภะ แต่ถ้าเกิดความอยากที่เป็น รัสมิยะโลภะ ผลก็เป็นสุคติ ได้รูปนามที่เป็นมนุษย์ เป็นเทวดา เป็นพรหม

ตัวอย่างเช่น ฝนตกลงมาอย่างนี้ เราอยากจะได้ศาลาใหญ่เพื่อให้ทุกคนได้นั่งฟังธรรมในที่เดียวกัน ถ้าโยมเขาไม่มีกุศลศรัทธาสรางศาลาหลังนี้ให้ ฝนตกอย่างนี้เราคงแตกฮือ ฉะนั้นการสร้างเสนาสนะเป็นคุณอย่างนี้ ช่วยป้องกันความร้อนความหนาว ป้องกัน ลม แดด ฝน เหลือบ และสัตว์เลื้อยคลาน และเป็นสถานปฏิบัติธรรมได้

เมื่อเทวดามาทูลถามพระพุทธเจ้าว่า ในบรรดาการให้ นั้น การให้อะไรเรียกว่าเป็นการให้ทุกสิ่งทุกอย่าง พระพุทธเจ้าตรัสตอบว่า การให้เสนาสนะเป็นการให้ทุกสิ่งทุกอย่าง ดังนั้นเราจึงยินดีที่จะสร้างกุฏิ สร้างห้องปฏิบัติธรรม

แต่ถ้าถามว่าความอยากอย่างนี้มีโทษไหม มันก็มีทั้งคุณและโทษ คือเป็นโทษแบบโลกียะ ซึ่งเป็นฝ่ายสุดคือบุญกุศลอย่างนี้ จะพาเราให้มาเกิดเป็นมนุษย์บ้าง เป็นเทวดาบ้าง คือยังเป็นไปเพื่อความเกิด ความแก่ ความเจ็บ และความตาย ยังไม่พ้นจากทุกข์ แต่ก็เป็นโลกียะฝ่ายดี เมื่อมนุษย์เรายังมีความโลภ มีความติดสุขในทางกามอยู่ ก็ยังมีความยินดีในบุญกุศลชนิดนี้

ฉะนั้นเหตุแห่งทุกข์ก็คือตัวตัณหา นี้ ก็อยู่ที่ว่าเราจะใช้พลังแห่งความอยากไปในทางใด ทางทุจริต หรือ ทางสุจริต ทางดี หรือ ทางชั่ว

การที่พวกเราปฏิบัติธรรมกันในวันนี้ก็มาด้วยความอยาก เป็นความอยากฝ่ายดีเป็นกุศลชั้นตะ บางทีก็ยังไม่รู้ว่าปฏิบัติธรรมแล้วจะดีอย่างไร ยังสงสัยอยู่ มาอยู่วัดก็ไม่สบายเหมือนอยู่บ้าน จะกิน จะนอน ก็ลำบาก แออัดยัดเยียด ก็อาจจะสงสัยว่ามาหาทุกข์ทำไม เราไม่ได้มาหาทุกข์นะ เรามาหาทางออกจากทุกข์

คือทุกข์นี้เราไม่ต้องไปหา เพราะเราอยู่กับทุกข์ ทุกข์อยู่กับเรา ตัวเราเองเป็นทุกข์ เรามีความทุกข์อยู่ทุกอย่างก้าว ทุกลมหายใจ เข้าออก เป็นขบวนการของทุกข์ เป็นทุกข์ธรรมชาติ เป็นทุกข์สังขจะ เพราะทุกข์เกิดจากตัวตัณหา ความอยาก ความปรารถนา เราจึงมาหาทางออกจากตัวตัณหา คือความอยากนี่แหละ

มีครูบาอาจารย์ท่านสอนว่า อาศัยต้นหลาละ
ต้นหา คือ อาศัยความอยากละความอยาก คืออยากดีเพื่อละ
ชั่ว อยากเป็นคนดีละพฤติกรรมชั่วของตน ตัวชั่วนี้คือตัวอกุศล
ความดีทำให้เราเป็นคนดี ความดีก็คือบุญกุศล บุญกุศลนี้เป็น
ปัจจัยให้เกิดความเจริญ ความสุข เราจะออกจากทุกข์ก็ต้องมา
ทำความดี การทำดีเรียกว่า มรรค ถ้าปฏิบัติและทำมรรคให้
สมบูรณ์ จะทำให้สิ้นทุกข์คือ นิโรธ

เราจะรู้ได้อย่างไรว่าเราทำบุญพอหรือยัง ถ้าเรารู้ว่ากิเลส
หมดแล้ว ก็หมายความว่าบุญของเราพอแล้ว ถ้ากิเลสยังไม่หมด
ก็หมายความว่าเรายังทำบุญไม่พอ เหมือนกับว่ามีก่องไฟก่องหนึ่ง
ลูกเป็นเปลว เราก็เอาน้ำไปดับ ทรายใดที่ไฟยังลุกอยู่ก็แสดงว่าน้ำ
ยังไม่พอ ถ้าเรามีน้ำมากพอ ก็สามารถดับไฟทั้งก่องได้สนิท เหมือน
กับการทำความดี ก็ดูว่าดับกิเลสได้หมดหรือยัง ถ้าดับกิเลสยังไม่
หมด ก็แสดงว่าความดียังไม่พอ การทำความดีนี้คือ สิ่งที่เรียกว่า
มรรค คือทางที่จะออกจากทุกข์

เบื้องต้นนี้เรายังไม่ต้องดับความอยาก ปล່อยให้ความ
อยากมันเป็นอย่างนั้น แต่เราไปสร้างเครื่องมือ สร้างเงื่อนไข เพื่อ
ลดความอยาก เครื่องมือ เงื่อนไข ที่จะทำให้เราลดความอยากได้ ก็
คือ กรรมฐาน

กรรมฐานที่เราปฏิบัติ ก็คือ สติปัฏฐาน ๔

เราเริ่มกำหนดเจริญสติปัฏฐานที่กายก่อน เพราะกายนี้เป็นที่ตั้งของความยินดีพอใจ เราติดใจความสวยงามของกาย เรียกว่า สุภวิปลาส ถ้าเราพิจารณาอย่างลึกซึ้ง จะเห็นว่ากายเป็นอสุภะ ไม่สวยงาม เมื่อเราเจริญสติโดยอาศัยกายเป็นที่ตั้ง ก็ให้น้อมไปดูความไม่สะอาดของกายตั้งแต่หัวจรดเท้า ว่ามีความเป็นปฏิถูล โดยประการต่างๆ จนสามารถถอนความยินดีพอใจในกายนี้ได้

ท่านพุทธทาสสอนให้เราตายก่อนตาย คือให้กิเลสมันตายไปก่อนที่เราจะตาย แล้วเราจะได้ไม่ต้องมาเกิดมาตายอีก ถ้าเราดับกิเลสไม่ได้ เราก็พ้นทุกข์ไม่ได้

ในสมัยพุทธกาล มีภิกษุรูปหนึ่งชื่อว่าท่านจิตตะหัตตะ ก่อนที่ท่านจะมาบวชท่านมีภรรยา แต่อยู่ด้วยกันด้วยความอดอยาก ท่านเห็นว่าเป็นพระภิกษุนี้สบาย มีพระราชามีเศรษฐีเลี้ยงดู ตัวท่านเองทำไร่ไถนา ยังไม่มีกินเท่ากับพระเลย ท่านจึงออกบวช พออยู่เป็นพระ มีกินมีใช้ก็อ้วนพีมีกำลัง แต่เนื่องจากเป็นปุถุชนเกิดความคิดถึงภรรยาจึงสึกออกไป

อยู่ไปสักพักไม่พอกินจึงไปขอบวชอีก บวชสึก สึกบวช ถึง ๖ ครั้ง จนพระท่านรู้ เมื่อท่านมาบวชอีกพระท่านก็ถามว่า ท่านหัตตะจะสึกเมื่อไหร่ แต่พระท่านก็ไม่ว่าอะไรเรียกว่าเข้าตามตรอกออกตามประตู พระก็เลยไม่รังเกียจ บวชก็ได้ สึกก็ได้ แต่ก่อนบวชง่ายไม่ต้องตรวจ HIV แต่สมัยนี้ต้องตรวจ HIV ก่อนถึงจะบวชได้ ก่อนที่ท่านจะบวชครั้งที่ ๗ เป็นเวลาที่ภรรยา

กำลังตั้งครมภ์ วันหนึ่งท่านไปไถนา ภรรยาลี้มไปส่งข้าว ท่านจึง
 กลับบ้าน พอเปิดประตูเข้าบ้านเห็นภรรยาที่ตั้งครมภ์ได้ ๘-๙ เดือน
 ท้องโตนอนหลับอยู่ อากาศร้อน ภรรยาเหงื่อโทรมกาย เสื้อผ้าก็
 หลุดล้วย ภาพที่ท่านได้เห็นเหมือนซากศพที่กำลังพองอืดได้สัก ๓
 วัน ท่านมองดูแล้วก็คิดว่า “ รูปอย่างนี้หรือที่เราหลงรัก หลงชอบ ”
 คิดอย่างนี้แล้วท่านก็หันกลับออกจากบ้านแล้วไปที่วัดเพื่อขอพร
 อีก พระท่านถามว่าบวชแล้วจะสึกอีกเมื่อไหร่ ท่านตอบว่าคราว
 นี้คงไม่สึกอีกแล้ว ตอนหลังเมื่อเพื่อนภิกษุถามว่าเมื่อไหร่ท่านจะ
 สึก ท่านตอบว่า คงไม่สึกอีกเพราะได้เห็นธรรมแล้ว ท่านบวชถึง ๗
 หน แต่ในที่สุดท่านก็ได้เป็นพระอริยะ เพราะได้เห็นภาพภรรยาเป็น
 ธรรมะสอนใจ อย่างนี้เรียกว่าดูกายให้เห็นอสุภะ

เมื่อเราเป็นนักปฏิบัติธรรม ต้องพยายามมองกายให้เห็น
 เป็นอสุภะ คำว่า อสุภะ แปลว่า งาม เมื่อ เต็ม อะ เข้าไป แปลว่าไม่
 งาม อสุภะ เป็นธรรมที่เป็นปฏิปักษ์ต่ออระคะ เมื่อเห็นกายเป็นอสุภะ
 ความอยากความยินดีในกายก็ระงับดับไปได้

เครื่องมือที่ ๒ ให้กำหนดดูเวทนา แก้อาการติดสุข เราทุก
 คนอยากสุข พอมาปฏิบัติเขาให้นั่งภาวนา ไม่ให้ขยับเขยื้อน เกิด
 เวทนา ปวดขา ก็ให้กำหนด ปวดหนอ ทุกข์หนอ เราจะเห็นทุกข์
 เมื่อนั่งอยู่ในอิริยาบถเดียว ถ้าเราเปลี่ยนท่าก็ไม่เห็นทุกข์ แต่แม้
 จะเปลี่ยนท่า นั่งไปอีกก็ปวดอีก ทุกข์อีก ทุกข์ที่เกิดขึ้นนั้นมันทุกข์
 ทุกท่า นั่งพับเพียบก็ทุกข์ นั่งขัดสมาธิก็ทุกข์ นั่งภาวนาแล้วจะเห็น
 เวทนา เห็นเวทนาแล้วจะคลายการติดสุข

พระพุทธเจ้าทรงสอนว่า เวทนาเป็นกรรมฐาน ไม่ได้สอนว่าเวทนาเป็นมาร ฉะนั้นเวลาปฏิบัติถ้าเกิดเวทนา ให้นึกว่าพระกรรมฐานได้เกิดกับเราแล้ว การที่เราจะออกจากทุกข์ได้ เราต้องเห็นทุกข์ รู้จักทุกข์ เหมือนกับเราจะรักษาโรค ก็ต้องศึกษาสมุฏฐานของโรค ถ้าเข้าใจสมุฏฐานของโรคได้ชัดเจน ก็ให้ยาถูกฆ่าเชื้อโรคได้ ก็สามารถดับทุกข์ได้ คือรักษาโรคให้หายได้ ทุกข์จึงเหมือนกุญแจอีกดอกหนึ่ง ที่จะไขให้เราออกจากทุกข์ได้ โดยอาศัยทุกข์ละทุกข์

เหมือนเราจะข้ามแม่น้ำใหญ่ที่ไม่มีสะพาน เราต้องหาเรือหาแพมาใช้ เรือแพจะข้ามไปสู่ฝั่งโน้น ก็ต้องอาศัยน้ำในแม่น้ำเป็นตัวพยุงเรือแพให้ข้ามไปได้ฉันทัด เราจะข้ามกองทุกข์ได้ก็ต้องอาศัยทุกข์นั้นแหละ จึงจะข้ามพ้นกองทุกข์ได้ฉันทัด

ทุกข์เจ็บทุกข์ปวดยังพอทนได้ แต่ทุกข์เพราะมีโรคภัยเบียดเบียนนั้นแยกว่า เมื่อก็มีโยคีมาลากลับบ้าน บอกว่าเพื่อนที่เพิ่งตรวจพบว่าเป็นมะเร็ง และมาปฏิบัติธรรมด้วยกัน มีความกังวลมาก เขากลับตายและนอนไม่หลับ อย่างนี้ถือว่าเป็นทุกข์ เพราะมีอุปาทานว่าเราเป็นมะเร็ง ความจริงมีโยคีหลายคนบอกว่าขอบคุณมะเร็งที่พาเขาเข้าวัด ถ้าไม่เป็นมะเร็งเขาคงไม่เข้าวัด เขาได้เข้าถึงธรรม ได้ปฏิบัติธรรมเพราะเป็นมะเร็ง

แต่การมาปฏิบัติธรรมไม่ใช่มะเร็งจะหายทุกราย แต่แม้จะไม่หายเราก็มาเตรียมตัวตาย เมื่อจะตายขอให้ตายอย่างมีที่พึ่ง ตายอย่างมีสติ การปฏิบัติธรรมทำให้จิตใจเราเข้มแข็ง เจ็บปวดอย่างไรก็อดทน เอาเวทนาที่เกิดจากการเป็นมะเร็ง เป็นอารมณ์กรรมฐาน กำหนด เจ็บหนอ ปวดหนอ จิตใจนิ่งสงบได้เพราะมีสติ เอาสติที่ฝึกแล้วต่อสู้กับเวทนา วิธีนี้เรียกว่า เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน

เครื่องมือที่ ๓ คือกำหนดดูจิต เรียกว่า จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน มีโยคีมาปฏิบัติธรรมบอกว่าจิตไม่สงบเลย ฟุ้งซ่าน นึกคิดตลอดเวลา เมื่อเป็นอย่างนั้นก็ต้องกำหนด คิดหนอ คิดหนอ มันจะคิดทั้งชั่วโมงก็ไม่เป็นไร ขอให้มึสติรู้ว่กำลังคิด

สติที่ได้จากการกำหนดกาย กำหนดเวทนา กำหนดจิต มีค่าเท่ากัน แต่เราไม่ชอบ เราไม่อยากได้สติจากการดูกายที่เป็นปฏิภูล ไม่อยากได้สติที่เกิดจากทุกขเวทนา ไม่อยากได้สติจากการรู้ความคิด แต่เราอยากได้สติที่เกิดจากจิตที่มีสมาธิ มีความสงบ สุข ความจริงแล้วสติเป็นคุณธรรมที่มีอารมณ์หลากหลาย ไม่ใช่อารมณ์ดีอย่างเดียว อารมณ์ไม่ดีก็ได้

เหมือนกับเราหาทรัพย์ได้จากการขายของเก่า เช่นเราเก็บขยะรีไซเคิล พวกขวด พลาสติก ขวดแก้วที่ใช้แล้ว หรือเก็บเศษหิน เศษเหล็กขาย หรืออาจจะขายเพชรพลอยก็ตาม เงินที่ได้จากการขายขยะหรือเพชรพลอยก็มีค่าเท่ากัน แต่เงินนั้นก็ไดมาจากปัจจัยต่างกัน บางคนขายขยะก็เป็นเศรษฐีได้ บางคนขายเพชรขาย

พลอยก็เป็นเศษธุลีได้ เงื่อนไขไม่ได้อยู่ที่อาชีพ แต่อยู่ที่ทรัพย์ที่เกิดจากอาชีพนั่นเป็นสำคัญ

เหมือนการปฏิบัติธรรม ความสำเร็จไม่ได้อยู่ที่ความสุขหรือความทุกข์ แต่อยู่ที่มีสติ หรือขาดสติ สงบหรือฟุ้งซ่าน ยิ่งคนมาปฏิบัติครั้งแรกจะไม่มีความสะดวก มีแต่ความคิดหลายอย่างเกิดขึ้นในใจ เราจะตั้งสัมมาทิฏฐิ คือความเห็นชอบลงไป ในความคิดนั้นได้อย่างไร ถ้าเรามีความคิดชอบ เห็นชอบแล้ว เราจะรู้ว่ามันเป็นแค่ธรรมชาติของจิต เพราะจิตเป็นธรรมชาติคิด แต่เราจะฝึกคิดอย่างมีสติ คิดอยู่กับธรรมะฝ่ายดี ถ้าสงบได้ดี ถ้าไม่ได้ก็กำหนดไปเรื่อยๆ ก่อน คิดหนอ ฟุ้งหนอ และสังเกตดูว่า จิตมีความโลภ โกรธ หลง มีสติ มีสมาธิ หรือเป็นอย่างอื่น ก็สังเกตดูอาการของจิตนั้นไปเรื่อยๆ คืออาศัยจิตคิดนั่นเองเป็นที่ตั้งของกรรมฐาน ฉะนั้นความคิด ความฟุ้งไม่ใช่อะไรเลวร้าย สำหรับการปฏิบัติธรรม เราสามารถเอาความคิดนั้นมาเป็นฐานของการปฏิบัติธรรมได้

จิตเป็นธรรมชาติคิด ให้เรามีสติรู้ว่าจิตกำลังคิด แต่โยคีทั่วไปไม่ยากให้มีความคิด แต่ความคิดก็มีอยู่ ให้เราตั้งใจกำหนดภาวนาไปเรื่อยๆ เมื่อสติ สมาธิ ดีขึ้น ความคิดจะเบาบางลงไปเอง ถ้าสติ สมาธิยังไม่แข็งแรงพอ ความคิดก็มีกำลัง เราไม่ต้องกังวล เหมือนกับแม่น้ำใหญ่ไหลทั้งปีทั้งชาติ เราไม่ต้องเสียดายน้ำที่ไหลไปแล้ว ไม่ต้องกังวลกับน้ำที่ยังไหลมาไม่ถึง เรามีหน้าที่เพียงถ้าต้องการใช้น้ำ ก็ตักน้ำไปใช้

ชีวิตของเราตั้งแต่เกิดมาจนวันตาย จิตจะคิดรู้อารมณ์ตลอดเวลา แต่เมื่อเรามาเจริญกรรมฐาน เราก็เอาความคิดมาใช้

ประโยชน์ โดยเอามาเป็นที่ตั้งของสติ จะคิดไปก็เรื่องไม่ต้องสนใจ ให้รู้ว่าจิตคิดคืออย่างนี้ คิดไม่คืออย่างนี้ ตามความเป็นจริง ถ้าเรา รู้เท่าทันความคิดบ่อยๆ สติไวขึ้น ความคิดก็เบาลงไปเอง แต่จิต มีหน้าที่คิดอยู่อย่างนั้น แต่ว่าคิดอยู่กับปัจจุบัน ไม่คิดเรื่องอนาคต หรือเรื่องอดีตให้เราปวดหัว เหมือนกับธรรมชาติของน้ำ ธรรมชาติ ของน้ำคือธรรมชาติไหล ถ้าเรากั้นไว้มันก็ซึม ถ้าเราเอาพลาสติก มารองกั้นไว้ก็ระเหย มันเป็นธรรมชาติของน้ำ ที่จะมีการเคลื่อนไหว ในตัวของมันเอง จิตก็เป็นธรรมชาติที่มีการเคลื่อนไหว มีการรับรู้ อารมณ์ แต่เราจะรับรู้อารมณ์อย่างไร จึงจะเป็นประโยชน์ เราก็ฝึกรับรู้อารมณ์ที่เป็นปัจจุบัน ฝึกให้จิตอยู่กับปัจจุบัน

เครื่องมือที่ ๔ คือ ธรรมานุปัสสนาติปฏิฐาน คำว่า ธรรมา ตัวนี้คือ ธรรมะ ธรรมะ คือ ธรรมชาติที่มีอยู่จริง มีอยู่หลายบท หลายหัวข้อธรรม แต่หัวข้อธรรมที่เราจะนำมาใช้ในการภาวนา ก็คือหัวข้อธรรมเกี่ยวกับเรื่องของขันธ์ เรื่องของอายตนะ

เมื่ออายตนะสัมผัสกับอารมณ์ภายนอก ก็ให้มีสติ อย่าง เช่น ตาเห็น หูได้ยิน ก็ให้กำหนด เห็นหนอ ได้ยินหนอ หรือกำหนด กลิ่นหนอ รสหนอ สัมผัสหนอ เมื่อเรากำหนดได้ ก็ถือว่าเราได้เจริญ มรรค เจริญสังขธรรมในขณะนั้น

อย่างเวลาที่เรากำลังฟังธรรมอยู่ นี่ เสียงกระทบหู เกิดการ ได้ยิน เป็นทุกขธรรม เป็นทุกขสังข ถ้าเรามีความยินดีพอใจในเสียง ที่ได้ยิน เป็นสมุทฺยสังข แต่ถ้าได้ยินเสียงแล้วเรามีสติกำหนด ฟัง หนอ ได้ยินหนอ เป็น มรรคสังข ขณะที่เรากำหนดลงไปนั้นเรียกว่า

เรากำหนดอายตนะสัมผัส เสี่ยงกับหูเป็นรูปธรรม จิตที่ได้ยินเป็นนามธรรม ความโลภความชอบที่เกิดจากการได้ยิน เป็นนามธรรมฝ่ายบาป แต่สติที่กำหนด ได้ยินหนอ เป็นนามธรรมฝ่ายบุญ

นี่คือตัวธรรมที่กำลังเคลื่อนไหวไปตามเหตุตามปัจจัย เมื่อสีกระทบตาเกิดการเห็น เป็นทุกขธรรม เห็นแล้วเกิดความชอบ ความพอใจในสิ่งที่ได้เห็นเป็น สมุทัย แต่ถ้าเห็นแล้วกำหนดการเห็น เห็นหนอ เห็นหนอ เป็นมรรค เมื่อกำหนด เห็นหนอ ก็เลสจะไม่เกิดเพราะการเห็นนั้น จึงเป็นนิโรธ ดับตัณหา ดับความอยาก ดับความพอใจในสิ่งนั้น มันจะเป็นไปโดยอัตโนมัติ

กลืนกระทบจมูกเกิดการรู้กลิ่น เป็นทุกขธรรม กลืนเป็นรูปขันธ์ ตัวรู้กลิ่นเป็นนามธรรม เป็นวิญญูณขันธ์ ตัวสติที่กำหนด กลืนหนอ เป็นสังขารขันธ์ ถ้ารู้สึกชอบในกลิ่น ตัวชอบเป็นสมุทัย แต่ถ้ามีสติกำหนดว่า ชอบใจหนอ เป็นมรรค ความชอบใจดับลง เป็นนิโรธ คือดับตัณหา ตัวมรรคนี่เป็นสังขารธรรม สมุทัยก็เป็นสังขารธรรม ถ้ามีสติก็เป็นสังขารธรรมฝ่ายดี ถ้าขาดสติก็เป็นสังขารธรรมฝ่ายชั่ว

ฉะนั้นถ้าเรากำหนดลงไปที ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ที่มีอารมณ์มากระทบสัมผัส เรียกว่าเป็นมรรค

การกำหนดดูจิต จะเห็นอนิจจังของจิต จะละความรู้สึกว่าจิตนี้เป็นของเที่ยง กำหนดดูธรรม จะเห็นอนัตตาของธรรม จะเห็นว่าธรรมนี้ไม่อยู่ในอำนาจ บังคับไม่ได้ แต่ฝึกได้ ถ้าฝึกมันก็ได้ ถ้าไม่ฝึกมันก็ไม่ดี มันอยู่ที่การฝึก แต่ว่าเราบังคับให้เป็นตั้งใจไม่ได้ นี่คือธรรมชาติของชีวิต

ชีวิตจะมีสุข มีทุกข์ ก็เพราะการได้เห็น ได้ยินนี้แหละ อยู่ที่ว่า เราจะบริหารอย่างไร ถ้าเราบริหารถูก มันก็เป็นมรรค ถ้าเราบริหารผิด มันก็เป็นสมุทัย เป็นเหตุให้เกิดทุกข์

ธรรมะจึงเป็นธรรมชาติ เป็นอนัตตา ไม่อยู่ในอำนาจ มันจะเกิดขึ้นเป็นไปตามเหตุตามปัจจัย เมื่อใดเรามีความรู้สึกว่า ฉันอยากจะเป็นอย่างนั้น ฉันไม่อยากเป็นอย่างนี้ ความรู้สึกอย่างนั้นเป็นอัตตา แต่พอไม่เป็นตั้งใจทุกข์จึงเกิดขึ้น

ดังนั้นตัวอริยะสัจจะนี้มีในทุกขณะที่เราอย่างก้าว ขณะที่เรานั่งภาวนา ขณะที่เรานั่งฟังนี้แหละ ไม่ว่าจะเป็นตัวไหนใน ๔ ตัวนี้ เช่นขณะที่เราอย่างก้าว ขว้างอย่างหนอ ช้างอย่างหนอ เท้าที่ก้าวอย่างไป เป็นทุกขธรรม สติที่กำหนดการก้าวอย่าง เป็นมรรค หรือขณะที่ท้องพอง ท้องยุบ อากาศพองยุบเป็นทุกขธรรม สติที่กำหนด พอง หนอ ยุบหนอ เป็นมรรค เพราะขณะที่เรากำหนดอยู่ ก็เลสไม่เกิด จึงเป็นนิโรธ ดับตัณหา ดับกิเลสในขณะนั้นได้ แต่ถ้าเผลอเดินไป ลืมกำหนด หรือกำหนดช้าแต่เดินเป็นขว้าง กำหนดขว้างแต่เดินเป็นช้า มรรคก็ไม่เกิด นิโรธก็ไม่แจ้ง ดังนั้นเราจึงต้องพยายามฝึก เดิน นับเท้า นั่งนับท้อง

โยคีบางคนกำหนด พองหนอ ยุบหนอ แต่พอถามว่า ยุบหายใจเข้าหรือหายใจออก ก็ตอบว่าหายใจเข้ายุบ หายใจออกพอง พอถามอีกที่ว่าถ้าเราเป่าลมเข้าลูกโป่ง ลูกโป่งจะยุบ หรือจะพอง ก็ตอบว่าพอง แต่หายใจเข้าทำไมท้องยุบ แสดงว่าไม่ได้กำหนดอยู่ที่ท้องจริงๆ ดังนั้นเราต้องโน้มจิตไปที่ท้อง ถ้า

ไม่รู้รู้สึกจริงๆ ให้เอามือกุมหน้าท้อง จะรู้ว่าหายใจเข้า ท้องพอง หายใจออก ท้องยุบ บางคนก็คิดเอาแล้วบริกรรมว่า พองหนอยุบหนอ แต่ไม่รู้ว่าจะพอง ยุบ อยู่ที่ไหน อย่างนี้เป็นกรบริกรรมเฉยๆ ไม่รู้ว่าอะไรพอง อะไรยุบ ที่ถูกต้อง เมื่อกำหนดพองหนอ ท้องต้องพองจริงๆ ยุบหนอ ท้องต้องยุบจริงๆ อย่างนี้หมายความว่า อยู่กับปัจจุบันแท้ ไม่ได้คิดเอาเฉยๆ

ฉะนั้น ถ้าเรากำหนดอาการพอง ยุบ พอง ยุบ เป็นทุกข อริยสัจ เหตุให้เกิดอาการพอง ยุบ เป็นสมุทัย ก็คือ ลมหายใจเข้าออก สติที่กำหนด พอง ยุบ เป็นมรรค ก็เลสไม่เกิดในขณะที่กำหนด พอง ยุบ เป็นนิโรธ นี่คือนิเวศน์ อริยสัจ ๔ ในพอง ยุบ นี้เอง

อริยสัจ มีอยู่ในตัวทุกคนเพียงแต่เราไม่พบ เพราะเราขาดปัญญา เปรียบเทียบเหมือนกับว่า แร่ธาตุทุกอย่างที่มนุษย์นำมาใช้นั้น มีอยู่แล้วในโลกนี้ อยู่บนดินบ้าง อยู่ในดินบ้าง อยู่ในอากาศบ้าง คนในยุค ๑๐๐๐ ปีก่อน เขาไม่รู้จัก แต่คนในยุคปัจจุบันสามารถนำเอาทรัพยากรเหล่านี้มาใช้ได้ ยังมีทรัพยากรอีกหลายชนิด ที่มนุษย์ยังนำมาใช้ประโยชน์ไม่ได้ เพราะขาดความรู้ขาดปัญญา แต่ถ้ามนุษย์สามารถพัฒนาปัญญาให้ถึงที่สุด ก็จะได้ประโยชน์จากทรัพยากรเหล่านั้นอีกมากมาย

ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาปัญญา แต่ปัญญาของเราไม่เท่ากัน พระพุทธเจ้าตรัสว่า มีช้างตัวหนึ่ง โคตัวหนึ่ง กระต่ายตัวหนึ่ง ต้องการข้ามแม่น้ำ กระต่ายลงไปฝั่งแม่น้ำ เท้าของกระต่ายหยั่งลงถึงพื้นน้ำ ได้เพียงก้าวสองก้าวเท่านั้น จากนั้นกระต่ายต้องอาศัยความเพียร เอาเท้าพุน้ำไป โดยเท้าไม่สามารถ

หยั่งลงสู่พื้นน้ำได้ แต่ในที่สุดกระต่ายก็สามารถเข้าไปสู่มังโง่นได้
 ทั้งที่เท้ากระต่ายเหยียบพื้นโคลนฝั่งน้ำได้เพียงแค่อีกแคศอก จาก
 นั้นก็ไม่สามารถหยั่งถึงพื้นได้ เพราะขากระต่ายสั้น

ต่อมาโคก็ลงไปทีแม่น้ำ เพื่อเข้าไปสู่มังโง่น ชาของโค
 สัมผัสพื้นได้เพียงสามวาหาวาก็เจอน้ำลึก ไม่สามารถหยั่งถึงพื้นได้
 จึงใช้เท้าพยุ่น้ำไป จนเข้าไปถึงฝั่งได้

ช้างก็ข้ามแม่น้ำเหมือนกัน แต่เนื่องจากช้างตัวใหญ่ มันจึง
 สามารถใช้เท้าสัมผัสพื้นใต้น้ำได้ตลอด จนข้ามถึงฝั่งได้โดยง่าย

อันนี้เปรียบเทียบว่าปัญญาของพระสาวก และปัญญาของ
 พุทธศาสนิกชนทั่วไป ว่ามีปัญญาน้อยขนาดขากระต่าย หยั่งลงสู่
 อริยสัจได้แค่พื้นๆ ปัญญาของพระปัจเจกพุทธเจ้า เปรียบเหมือนขา
 โค ที่ข้ามแม่น้ำโดยขาสัมผัสพื้นใต้น้ำเพียงส่วนหนึ่ง ส่วนปัญญาของ
 พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นแจ้งในอริยสัจ เหมือนช้างที่สามารถใช้เท้า
 หยั่งลงสู่พื้นใต้น้ำได้ตลอด ตั้งแต่ฝั่งนี้ถึงฝั่งโน้น

สัตว์ทั้ง ๓ ชนิดต่างก็ข้ามแม่น้ำได้สำเร็จเหมือนกัน แต่
 มีความลึกซึ่งต่างกัน ปัญญาของพระสาวกและพุทธศาสนิกชน
 ทั่วไป แม้จะรู้น้อยแต่ก็สามารถข้ามฝั่งได้ หมายถึงเห็นแจ้งใน
 อริยสัจได้พอสมควร แต่ไม่ลึกซึ่งเท่ากับพระปัจเจกพุทธเจ้าและ
 พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าเราอยากรู้อย่างพระพุทธเจ้าก็ต้อง
 สร้างพระบารมี ๓๐ ทศให้เต็มบริบูรณ์ ถ้าอยากรู้อย่างพระปัจเจก
 พุทธเจ้าก็สร้างบารมีให้ได้ครึ่งหนึ่งของพระพุทเจ้า ก็จะเหมือน
 โคข้ามแม่น้ำ ถ้าเราเพียงแต่ขอให้ข้ามฝั่งให้พ้น ก็สร้างบารมีให้

เหมือนสาวกพระพุทธเจ้า ก็จะมีอริยสังข์เหมือนขากระต่าย

ฉะนั้นขอให้เราเป็นกระต่ายก็แล้วกัน จะได้ข้ามได้ไวหน่อย
ไม่ต้องสร้างบารมียาวนาน

อริยสังข์มีความละเอียดลึกซึ้งมาก เมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้า
พาพระภิกษุสงฆ์ไปอยู่ที่ป่าไม้ประดู่ลาย พระองค์ทรงใช้พระหัตถ์
กำใบประดู่ลายมาส่วนหนึ่ง แล้วตรัสถามพระภิกษุว่า ใบ
ประดู่ลายในพระหัตถ์ของพระองค์กับใบประดู่ลายในป่า อย่าง
ไหนจะมากกว่ากัน พระภิกษุตอบว่า ใบประดู่ลายในป่ามีมากกว่า

พระองค์จึงตรัสว่า ความรู้ที่พระองค์ได้ตรัสรู้แล้วนั้น
เปรียบได้กับใบประดู่ลายในป่า แต่ความรู้ที่เป็นไปเพื่อการ
ดับทุกข์นั้น เปรียบเหมือนกับใบประดู่ลายในพระหัตถ์ของ
พระองค์ คือความรู้ที่เป็นไปเพื่อการดับทุกข์นั้นมีไม่มาก ไม่
ต้องศึกษาเล่าเรียนให้มาก เอาเพียงศาสตร์เดียวที่ทำให้พ้น
ทุกข์ได้ คือพุทธศาสตร์ นอกนั้นเป็นศาสตร์เลี้ยงปากเลี้ยงท้อง
เลี้ยงชีวิต

เราทั้งหลายที่มาปฏิบัติธรรมก็คือเรามาศึกษาพุทธศาสตร์
ศาสตร์ที่เป็นไปเพื่อความพ้นทุกข์ เมื่อเรียนรู้แล้วก็ลงมือปฏิบัติตาม
ที่ได้เรียนรู้ นั่น จึงจะมีโอกาสได้สัมผัสธรรมและโลกุตระธรรมต่อไป

พระพุทธเจ้าทรงแสดงอริยสังข์ ๔ และอัมมจักกัปปวัตตน
สูตร อันเป็นจุดเริ่มต้นของพระพุทธศาสนา เมื่อพระองค์ทรงแสดง
ธรรมจบ ท่านโกณฑัญญะได้บรรลุธรรม อย่างที่อาตมายกธรรมะขึ้น
ต้นในตอนแรกว่า “ ยังกิณฺณฺจิ สมฺมทฺธะธัมมิงฺสัพพัตถฺยตัง นิโรธะธัมมัญฺญติ ”

ท่านโกณฑัญญะมีปัญญาเห็นว่า “ ธรรมทั้งหลายมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา และมีความดับไปเป็นธรรมดา ” นี่คือคุณธรรมของความเป็นพระโสดาบัน พระอริยสงฆ์จึงเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในโลกในวันนั้น และพระรัตนตรัยจึงครบองค์ ๓ ประการ คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ จึงเกิดพระพุทธศาสนาขึ้นในโลก ตอนหลังจึงมี พระภิกษุณีบริษัท อุบาสกบริษัท อุบาสิกาบริษัท เกิดขึ้น

พระธรรมวินัยมาถึงพวกเราในยุคนี้ ก็เพราะบรรพบุรุษได้ช่วยกันป้องกันรักษาสังฆธรรมต่อมา เรียกว่าหมุนกงล้อธรรมจักร คือหมุนมรรคนั่นเอง เมื่อเราปฏิบัติตามมรรคมีองค์ ๘ อยู่ตราบใด โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์

วันนี้เป็นวันที่พระองค์ทรงแสดงธรรมจักร ทำให้พระอริยสงฆ์เกิดขึ้น ทำให้พระพุทธศาสนาอุบัติขึ้น จึงเป็นการระลึกชอบ ที่เรามาทำพิธีกรรมแสดงความเคารพ นอบน้อมต่อพระธรรมวินัยนี้

เรามาเวียนเทียนกันในวันนี้ ก็เพราะระลึกถึงพระคุณของพระพุทธเจ้า พระสงฆ์เป็นผู้รักษาความดีเหล่านี้ไว้ พวกเราจึงได้ศึกษาปฏิบัติกันจนถึงวันนี้ จึงเป็นหน้าที่ของพวกเราทุกรูปทุกคน ที่จะต้องใส่ใจในการรักษาพระศาสนา คือ รักษาคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าด้วยการนำมาประพฤติปฏิบัติ

ก็ขออำนาจพรให้พระสงฆ์ องค์เถรทุกรูป ตลอดจนถึงภิกษุณี แม่ชี โยคี ญาติโยม อุบาสก อุบาสิกาทั้งหลาย ที่ได้มาร่วมกิจกรรมในวันนี้ ได้แสดงออกถึงความเป็นพุทธศาสนิกชนที่สมบูรณ์ จงเป็นผู้มีกำลังบุญ กำลังสติปัญญา ที่จะเคลื่อนพระธรรมจักรให้เจริญรุ่งเรืองในชั้นธันดานของเรา และเป็นอานิสงส์ปัจจัยให้ถึงพระนิพพานเป็นที่สุด

อาตมภาพแสดงพระธรรมเทศนามาก็เห็นสมควรแก่เวลา จึงขอสมมุติยุติเพียงแค่นี้ก่อน เหวี่ยงก็มีด้วยประการฉะนี้

พุทธวจน

มารวมภเวถ บุบุญสุส น มตต์ อาคมิสุสติ
อุทพินทุนิปาเตน อุทกมุโกปี ปุรติ
อาปุรติ ธีโร บุบุญสุส โถกั โถกัปี อาจัน

ไม่ควรดูหมิ่นต่อบุญว่ามีประมาณน้อยจักไม่มีมาถึง
แม้หม้อน้ำย่อมเต็มได้ด้วยหยาดน้ำที่ตกลงมาฉันใด
ผู้มีปัญญาสั่งสมบุญแม้ทีละน้อยๆ ย่อมเต็มได้ด้วยบุญ ฉะนั้น

สันติภาวะ

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ นน)

นัตถิ สันติ ประรัง สุขัญญติ

ขอความนอบน้อมของข้าพเจ้า จงมีแต่พระผู้มีพระภาค
เจ้าพระองค์นั้น ซึ่งเป็นผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์
เอง ขอความนอบน้อมต่อพระธรรมและพระอริยสงฆ์เจ้าทั้งหลาย

วันนี้เป็นวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ตรงกับวันขึ้น ๑๔ ค่ำ
เดือน ๖ วันพรุ่งนี้จะเป็นวันวิสาขบูชา อันเป็นวันสำคัญของโลก
พวกเราทุกรูปทุกคนมาร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรมกัน ก็เพื่อให้เกิด
สันติขึ้นในใจเรา

วันพุ่มนี้เป็นวันคล้ายวันประสูติ วันตรัสรู้ วันปรินิพพาน ของพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเป็นพระศาสดาของพวกเราชาวพุทธทั้งหลาย

การเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้า เป็นการเกิดขึ้นเพื่อความสงบ และสันติสุข การเกิดขึ้นของพระพุทธศาสนาก็เกิดขึ้นเพื่อความสงบสันติสุขเช่นเดียวกัน เมื่อพระพุทธเจ้าส่งพระสาวกไปประกาศพระศาสนา ได้ทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์ ตอนหนึ่งมีใจความว่า “ อนุปะวาโทอนุปะฆาโต ” หมายถึง “ การไม่พูดร้าย การไม่ทำร้าย ” การประกาศธรรมก็เพื่อความไม่เบียดเบียน ไม่ทำร้าย ไม่พูดร้าย อันเป็นลักษณะของพระพุทธศาสนา

การที่พวกเราพร้อมใจกันมาปฏิบัติธรรม มาทำความดีในวันนี้ก็เพื่อประกาศถึงความเป็นผู้เจริญด้วยคุณศีล คุณสมาธิ คุณปัญญา อันเป็นธรรมที่พวกเราแสดงออกถึงความกตัญญูต่อพระพุทธศาสนา รู้คุณของพระพุทธเจ้า รู้คุณของพระธรรม รู้คุณของพระอริยสงฆ์เจ้าทั้งหลาย และถ้าเราได้มาปฏิบัติตามคำสอนของพระศาสนา ก็จะได้อันานิสงส์ได้ประโยชน์อย่างสูงสุด

ภาษิตที่อาตมายกมาพูดในตอนเริ่มต้นว่า “ นัตถิสันติ ประรัง สุขัง ” แปลความว่า “ สุขอื่นเสมอด้วยสันติ คือพระนิพพานไม่มี ” และในโอวาทปาติโมกข์ท่านแสดงไว้ว่า “ นิพพานัง ประระมัง วัตันติ พุทธา ” “ นิพพาน เป็นบรมธรรม ”

พระนิพพานเป็นธรรมชาติที่เป็นสันติลักษณะ พระพุทธเจ้าทรงสอนว่า ธรรมอันสูงสุดที่พระสาวกบรรลุ คือ ทำให้แจ้ง คือ พระนิพพาน หรือนิโรธ สันติ เป็นชื่อหนึ่งของ

พระนิพพาน คือความสงบจากกิเลส

คำว่า นิพพาน มาจากคำว่า นิ + วณะ

นิ แปลว่า ไม่มี วณะ แปลว่า เครื่องเกี่ยวโยง เป็นชื่อของ
ตัณหา

นิพพาน จึงเป็นภาวะที่ดับตัณหา สงบจากตัณหา ระวัง
จากตัณหา บางที่เราเรียกว่า นิโรธ คือความดับ

ฉะนั้น ความดับทุกข์ ก็คือ ดับตัณหา ดับสมุทัย อันเป็น
เหตุปัจจัยให้ทุกข์เกิด

เมื่อเข้าใจให้โอวาทกับโยคีว่า มรรค ผล นิพพาน ไม่ใช่
ธรรมที่อยู่ไกลเกินเอื้อม ไม่ได้อยู่บนสวรรค์ชั้นฟ้าหรืออยู่ในปรโลก
แต่นิพพานคือภาวะแห่งจิตที่ดับตัณหาได้โดยสิ้นเชิง ดังนั้น
นิพพานจึงอยู่ในเงื่อนไขที่เราสามารถเห็นได้ รู้ได้ ด้วยตนเอง
เมื่อเราเห็นตัวกิเลสที่อยู่ในใจ และดับกิเลสนั้นได้โดยเด็ดขาด
เราก็สามารถถึงพระนิพพาน พระนิพพานจึงไม่ได้อยู่ไกลจาก
ตัวเรา เป็นเรื่องภายในตัวเรา เป็นงานของชีวิตที่เราจะต้อง
พยายามไปให้ถึง

เราจะเข้าถึงสันติภาวะ คือพระนิพพานนี้ได้ ต้องอาศัย
ความสงบภายใน เมื่อปี 1999 อาตมาได้มีโอกาสไปประชุมศาสนา
โลก ที่รัฐวาทิกัน ประเทศอิตาลี เมื่อมีการประชุมกลุ่มย่อยได้มีการ
เสนอความคิดเห็นหลายประการ เพื่อให้เกิดสันติ อาตมาได้แสดง
ความคิดเห็นว่า ถ้าต้องการสันติภาพในโลก บุคคลที่เป็นผู้นำทาง
จิต คือนักบวชทั้งหลายต้องสร้างสันติขึ้นในใจตนก่อน ให้ใจมี

ความสงบ แล้วจึงจะสอนศาสนาคือศิษย์ทั้งหลายให้เกิดสันติภาพได้ ประธานในที่ประชุมเขาชอบใจ เขาบันทึกไว้เลยว่า เป็นมติของศาสนาโลก ที่บรรดาผู้นำทางศาสนาต้องสร้างสันติขึ้นในใจตนก่อน ถ้านักบวชนั้นยังมองผู้อื่นเป็นศัตรู นักบวชนั้นจะมีเมตตาได้อย่างไร ในการประกาศต่อสาธารณชนจึงมีประโยคว่า สันติภาพจะเกิดขึ้นได้ เมื่อมีสันติภาวะเกิดขึ้นในใจตน

ถ้าชาวพุทธเข้าใจเรื่อง นิพพาน ได้อย่างถ่องแท้ชัดเจน จะไม่ไปแสวงหาพระนิพพานให้ไกลตัว เพราะพระนิพพานคือการที่เราพัฒนาจิต ให้ระดับดับกิเลสได้อย่างสิ้นเชิง เมื่อทำบุญใดๆเราก็อธิษฐานว่าขอให้ทาน ศีล ภาวนา ที่ข้าพเจ้าได้ทำแล้วนี่จึงจะไปเพื่อพระนิพพาน เหมือนกับว่าพระนิพพานเป็นเมืองหนึ่ง เราจะเอาทรัพย์ คือ ทาน ศีล ภาวนา นี้พาไปสู่เมืองพระนิพพาน แท้จริงแล้วเราใช้ ทาน ศีล ภาวนา เป็นฐานพาไปสู่ความดับตัณหา ดับกิเลส

สังเกตดูใจตนว่า ละกิเลสตัณหาได้มากขึ้นหรือไม่ มีพฤติกรรมทางกาย ทางวาจา เป็นไปในทางบวกมากขึ้นหรือไม่ เอาสิ่งนี้เป็นตัววัด ถ้ายังชอบนิินทาคนนั้นคนนี้ ยังว่าร้ายป้ายสีผู้อื่น ก็เรียกว่ายังไม่เข้าถึงธรรม การที่เรามีความศรัทธาต่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ศรัทธาต่อครูบาอาจารย์อย่างจริงจัง ก็จะเป็นเครื่องวัดความก้าวหน้าในการปฏิบัติในอีกทางหนึ่งด้วย

การจะเข้าถึงสันติภาวะ ต้องดับตัณหา ถ้าดับแต่โทสะ ก็ยังไม่ถึงเพราะโทสะเป็นกิเลสชั้นรอง ถ้าดับตัณหาได้ โทสะก็ดับไปด้วย เพราะการไม่ได้ตั้งใจจึงเกิดโทสะ พอได้ตั้งใจก็ย้มนั้นแหละคือตัวตัณหา

ดังนั้นตัวธรรมที่เป็นปัจจัยทำให้เกิดโทษ ก็คือตัณหาไม่ได้รับการสนอง เรื่องของตัณหานี้มีทั้งคุณและโทษ ถ้าใช้ถูกก็เป็นคุณ ถ้าใช้ไม่ถูกก็เป็นโทษ

นิพพานมีการดับตัณหาถึง ๔ ชั้น หมายถึงพระอริยเจ้า ๔ ประเภท คือ พระโสดาบัน พระสกิทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์

พระโสดาบัน ละมิจฉาทิฏฐิได้ มิจฉาทิฏฐินี้เป็นตัวธรรมที่เกิดร่วมกับโลภะตัณหา คือเกิดกับความอยาก ถ้าความอยากเกิดกับบุคคลที่มีมิจฉาทิฏฐิ เขาก็จะไม่เชื่อเรื่องบาป กรรม สวรรค์ นรก เขาจะคิดว่าถ้าต้องการเป็นใหญ่ ได้รับความสำเร็จ จะมัวมาคิดเรื่องบาปกรรมไม่ได้ จะสู้เขาไม่ได้ คิดว่าบาปกรรมไม่มีจริง เป็นคำสอนของคนโง่ๆ เมื่อมีความเห็นอย่างนี้ เรียกว่ามีมิจฉาทิฏฐิ ยังไม่เข้าถึงธรรม

แต่บุคคลใดได้ศึกษาธรรมะ รู้จักเหตุ รู้จักผล เชื่อว่า บุญ บาป มีจริง นรก สวรรค์ มีจริง มรรค ผล นิพพาน มีจริง ด้วยปัญญาอันชอบของตน สามารถตัดตัณหาที่ประกอบด้วย มิจฉาทิฏฐิได้ หมดความสงสัยในพระรัตนตรัย เชื่อในพระคุณของพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระอริยสงฆ์ เพราะได้เห็นชัดในใจตน จึงทำให้เป็นผู้ที่มั่นคงในพระรัตนตรัย และไม่ยอมรับนับถือศาสดาอื่น เป็นผู้มึสติลบริสุทธิ์โดยอัตโนมัติ ไม่เป็นศีลที่บริสุทธิ์ด้วยการข่มระงับ เหล่านี้เป็นคุณลักษณะของพระโสดาบัน ปุ่กฤษนั้ท่วไปจะรักษาศีลแบบข่มระงับ

อยากจะรักษาศีลก็ต้องตั้งใจ ถ้าไม่ตั้งใจ ก็จะไม่รักษาไม่ได้ ทำให้การ
 ล่วงศีลเกิดขึ้น แต่ถ้าเป็นพระโสดาบัน ศีลของท่านก็จะบริสุทธิ์โดย
 อัตโนมัตินั่น เป็นปกติของชีวิต

เวลามาปฏิบัติธรรมก็ลองพิจารณาดูว่า ตนมีคุณสมบัติ
 เหล่านี้หรือไม่ ถ้ามี ก็จะได้รู้ว่าตนได้ถึงพระโสดาบันแล้ว ซึ่งเป็น
 สิ่งที่เป็นไปได้ เพราะพระโสดาบันไม่ได้ดับกิเลสทั้งหมด ความโลภ
 ความโกรธ ความหลง ยังมีอยู่ ความโลภที่ดับไปเป็นความโลภที่เป็น
 เป็นมิจฉาทิฏฐิ ความโลภที่ถูกศีลถูกรวมยังมีอยู่ ความโกรธยังมี
 อยู่ แต่ไม่ถึงกับประทุษร้าย ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต และไม่มีความอาฆาต
 พยาบาทจองเวร บางคนยัง สอนแบบดุด่าก็ยังมีอยู่ แต่ไม่มีจิตคิด
 อาฆาตพยาบาทกับผู้ที่ถูกดุด่า ไม่มีจิตคิดเบียดเบียนผู้อื่น

ผู้ที่พระโสดาบันจะมาก่ออีกไม่เกิน ๗ ชาติ ก็จะมี
 พลังบุญที่จะหนุนให้ท่านเป็นพระอรหันต์ ผู้ที่อยู่ในเพศฆราวาส ก็
 สามารถเป็นพระโสดาบันได้ มีครอบครัว มีลูก มีภรรยา มีสามี ได้
 แต่ท่านอยู่ในกรอบของศีล ไม่ล่วงศีล

เมื่อปฏิบัติธรรมมากขึ้น มีความศรัทธาเลื่อมใสอันมั่นคงใน
 พระรัตนตรัย จิตก็ละเอียดขึ้นเรื่อยๆ จนสามารถดับ โลก โกรธ
 หลง อย่างหยาบให้หมดไป เหลือแต่กิเลสอย่างละเอียด จิตจะ
 น้อมไปเพื่อความสันตสุขมากขึ้น นี่เป็นคุณลักษณะของพระสก
 ทาคามี ท่านขจัดขัดเกลากิเลสได้สูงขึ้นอีกระดับหนึ่ง และจะ
 กลับมาก่อเป็นมนุษย์อีกชาติเดียวเท่านั้น

มีการเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นความแตกต่างของพระ
โสดาบันกับพระสกิทาคามีได้ชัดเจนว่า เหมือนผู้ที่เรียนหนังสืออยู่
ในชั้นเดียวกัน แต่พระสกิทาคามีเรียนเก่งสอบได้ที่ ๑ พระโสดาบัน
สอบได้ที่ ๒

ต่อมาเมื่อปฏิบัติมากขึ้น จนจิตประณีตยิ่งขึ้น ก็จะได้
มรรคที่ ๓ คือ อนาคามีมรรค มีความสันติสูงขึ้น คือสันติจาก
ราคะ สันติจากโทสะ โทสะอย่างหยาบ โทสะอย่างกลาง และ
โทสะอย่างละเอียด ไม่มีเหลือเลย ความหูดหิดรำคาญไม่
เกิดในจิตของท่าน จิตมีแต่ความเป็นมิตร มีเมตตา กามราคะ
ก็ไม่มีในจิตของท่าน เมื่อท่านไม่มีกามราคะ ไม่มีโทสะ การเจริญ
สมาธิ เจริญฌานจะเกิดได้ง่าย เพราะนิรวรณ ๕ คือ กามฉันทะ
พยาบาท วิจิกิจจา หมดแล้ว เหลือแต่นิรวรณ ประเภทวงกับฟุ้ง
เมื่อดับความง่วงกับฟุ้งด้วยกำลังของสมาธิ ฌานก็เกิดได้ง่าย

พระอนาคามี เมื่อตายจากมนุษย์แล้วจะไปเกิดใน
พรหมโลก ไม่กลับมาสู่ครรภ์แม่อีก เพราะจิตของท่านเข้าสู่
สันติขั้นที่ ๓ คือ สงบจากราคะ โทสะ วิจิกิจจา มิจฉาทิฏฐิ รวม
ทั้งความอิจฉา ริษยาด้วย

สันติภาวะขั้นที่ ๓ นี้อาจเกิดขึ้นกับภิกษุ ภิกษุณี แม่ชี โยคี
ได้ เพราะเป็นเรื่องของใจเราเราปฏิบัติได้ในระดับไหน เราจะรู้ได้
ด้วยตนเอง ไม่ต้องให้ใครมาพยากรณ์ เราจะถึงเอง รู้เองในธรรม
นั้นเพราะ “ปัจเจตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิ” แปลว่า “อันวิญญูชนพึงรู้
เฉพาะตน ”

เหมือนเราลิ้มรสอาหาร ก็จรรู้เองว่ารส เบี้ยว หวาน มัน ชม เป็นอย่างไร ประจักษ์ด้วยตนเอง รู้ด้วยประสบการณ์ตรงของเราเอง

เมื่อมาปฏิบัติธรรมจะทำให้เราเห็นความไม่ตีในตัว จะได้แก้ไขสิ่งที่ไม่ดี ตามที่พูดกันว่า อ่านตัวออก บอกตัวได้ ใช้ตัวเป็น คือรู้ว่าเราเป็นคนอย่างไร ประเมินตัวเองได้ ตักเตือนตัวเองได้ ไม่ต้องให้ผู้อื่นมาสอน ใช้ตัวเป็นคือ ใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์ บางคนมาอยู่วัดเพื่อฆ่าเวลาให้หมดไปวันๆ เพราะคิดว่ามาปฏิบัติธรรมเพื่อแก้บน แต่ที่จริงเวลาผ่านไปมันฆ่าเราไปทุกวัน ฆ่าความหนุ่ม ความสาว ฆ่าความมีกำลัง ความแข็งแรง ฆ่าความรู้ความสามารถ เราจึงต้องใช้เวลาทุกนาทีให้มีค่า มีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

ความสุขสันต์ขั้นที่ ๔ คือ “นัตถิสันติ ปรัง สุขัง” แปลว่า “ สุขอันเสมอด้วยสุขในพระนิพพานไม่มี ” อรหันต์ แปลว่า ผู้ควรแก่การบูชา เพราะท่านได้ระงับดับกิเลสหมดสิ้นแล้ว ความโลภขันธ์ละเอียด คือความพอใจในฉนสมมาบัติ ความพอใจในอภิญญาสมมาบัติ ความพอใจในอิทธิปาฏิหาริย์ ความพอใจที่จะไปเกิดในพรหมโลก ความพอใจทุกประการดับสิ้นอยู่กับโลกตามความเป็นจริง เราอย่าคิดว่า พระอรหันต์ท่านเป็นบุคคลพิเศษ เหาะได้ ดำดินได้ หายตัวได้ นั่นเป็นเรื่องของอภิญญาจิต ที่เกิดจากอำนาจของสมาธิ ซึ่งปุถุชนที่ฝึกสมาธิขั้นสูงก็สามารถแสดงฤทธิ์ได้ และรู้วาระจิตผู้อื่นได้

แต่บุคคลระดับพระอรหันต์ คุณธรรมของท่านคือ ท่านดับกิเลสได้โดยสิ้นเชิง ความพอใจในรูปฌาน อรูปฌานดับสิ้น ความฟุ้งซ่านก็ไม่มี ท่านไม่มีโมหะ คือความหลง หรือเรียกว่า อวิชชา คนทั่วไปมีความหลง หลงคิดว่าชาติหน้าจะมีความสุข หรือถ้าได้เกิดเป็นผู้ชายน่าจะมีความสุข หรือถ้าได้เป็นผู้หญิงน่าจะมีสุข โมหะ คือ ความไม่รู้ทำให้เราปรารถนาอยากเป็นอย่างนั้น อย่างนี้ ถ้าเป็นพระอรหันต์ท่านรู้แจ้งตามความเป็นจริง ท่านจึงไม่มีโมหะเหลืออยู่ ความอยากเกิด อยากมี อยากเป็น ทุกสิ่งดับสิ้น พระอรหันต์ท่านมีธรรมะอย่างหนึ่งอยู่ตลอดเวลา คือ หิริ โอตตปปะ หมายถึง ความละอายต่อบาป ความเกรงกลัวต่อบาป ท่านเป็นผู้ไม่มีที่ลับ หมายถึง ไม่มีที่ลับสำหรับการทำชั่วของท่าน คือท่านไม่ทำความชั่วทั้งในที่ลับและที่แจ้ง ท่านจึงมีคุณธรรมคือ หิริโอตตปปะ อยู่ตลอดเวลา

มีธรรมอีกตัวหนึ่ง ที่บ่งบอกถึงความเป็นพระอรหันต์ คือ ท่านหมดความง่วงเหงา หาวนอน ที่เรียกว่า ถีนมิทธะ ถ้าถามว่าพระอรหันต์ท่านหลับหรือไม่ ท่านก็หลับตามธรรมชาติ แต่ท่านไม่มีความง่วงเหงาเซื่องซึม ในเวลาทำงานหรือเวลาพูด ดังนั้นท่านจึงทำงานได้สมบูรณ์

โยคีที่มาปฏิบัติธรรมมักจะบอกว่าฟุ้งซ่านทั้งวัน คิดทั้งวัน ควรทำอะไร บอกเขาว่าการที่เขารู้ตัวว่าฟุ้งซ่านแสดงว่าเริ่มมีสติแล้ว ถ้าไม่มีสติ จะไม่รู้ตัวตัวเองฟุ้ง จะคิดไปเรื่อย ๆ ทั้งคืนทั้งวัน บางทีก็ถามเขาว่า คิดถึงอดีตหรือคิดถึงอนาคต บางคนก็ตอบไม่ได้

แสดงว่าไม่มีสติฟุ้งแบบไร้ทิศทาง ถ้าจะคิด ก็คิดให้เป็น อย่าคิดแบบไร้สาระ ไม่ได้ห้ามคิด แต่ควรคิดสิ่งที่เป็นประโยชน์ ถ้าไม่คิดเลยอาจจะไม่เกิดปัญญา การจะคิดให้เกิดปัญญา ต้องคิดให้อยู่ในรูปแบบ อยู่ในระบบ จะเกิดจินตามยปัญญา เป็นปัญญาเกิดจากการคิด ถ้าคิดมากฟุ้งมาก ก็ให้กำหนด คิดหนอ ฟุ้งหนอ ไปเรื่อยๆ และให้สังเกตว่า คิดถึงอดีต ปัจจุบัน หรืออนาคต หรือเรียกแบบง่ายๆว่าคิดแบบ ล้ำสมัย ร่วมสมัย หรือล้ำสมัย

การปฏิบัติสติปัญญาฐานให้อยู่กับปัจจุบัน คือ ร่วมสมัย เพราะอดีตเป็นความจำ ปัจจุบันเป็นความจริง อนาคตเป็นความฝัน เมื่อปฏิบัติธรรมเราจะต้องอยู่กับความจริง คืออยู่กับปัจจุบันเพราะอดีตผ่านไปแล้ว จะดีจะชั่วอย่างไร เราก็ไม่สามารถที่จะกลับไปแก้ไขมันได้ ปัจจุบันเป็นความจริง เราจะแก้ชั่วให้เป็นดี แก้ผิดให้เป็นถูก ก็ทำได้ในปัจจุบัน ส่วนอนาคตเป็นเพียงความฝันและความคิด ยังไม่ใช่ความจริง มันอาจจะเป็นไปตามความฝัน หรือไม่เป็นไปตามความฝัน แต่เราจะทำอะไรมันไม่ได้ เพราะว่าเวลานั้นมันยังไม่มาถึง เพราะมันยังเป็นวันนี้ เป็นวินาทีนี้

เราจะเข้าถึงสันติภาวะเมื่อเราขจัดกิเลสได้หมดสิ้น จึงพูดได้เพียงคำว่า มรรค ผล นิพพาน ไม่ใช่สิ่งที่อยู่ไกลเกินเอื้อม แต่อยู่ในภาวะที่เราสามารถเข้าถึงได้ เมื่อเราฝึกอบรมจิตใจ ดังนั้นไม่ต้องแสวงหา มรรค ผล นิพพาน นอกโลก นอกจักรวาล เราต้องแสวงหาในบริบทแห่งกายที่กว้างศอก ยาววา หนาคืบ ที่มีใจครองนี้แหละ

เพราะมรรค ผล นิพพาน เกิดจากการดับกิเลสของเราเอง

ถ้าเราคิดถึงวันวิสาขบูชาเพียงเพื่อจะใส่บาตร แสดงว่าเรายังไม่เข้าถึงคำสั่งสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะองค์พระศาสดาอุบัติขึ้นมา เพื่อความดับทุกข์ และทรงสอนให้ผู้อื่นปฏิบัติ เพื่อให้เข้าถึงความดับทุกข์ด้วย เราชาวพุทธจึงควรศึกษาและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระองค์ เพื่อให้เข้าถึงความดับทุกข์ดับกิเลสโดยสิ้นเชิง คือบรรลู่ถึงสันติภาวะ คือพระนิพพานเป็นที่สุด

เราชาวพุทธต้องตั้งใจดูแลพระพุทธศาสนา ศาสนาจะตั้งอยู่ได้ ไม่ใช่เพราะใครคนใดคนหนึ่ง แต่ทุกคนต้องช่วยกัน และให้ระลึกไว้อยู่เสมอว่า เราจะอยู่ที่ไหนก็ตาม เราจะอยู่อย่างสันติ ไม่เบียดเบียน ไม่กล่าวร้าย ใส่ร้ายผู้อื่น ทั้งด้วย กาย วาจา ใจ จึงเรียกได้ว่าเราเป็นชาวพุทธแท้

ชาวพุทธแท้ต้องสามารถนำเอาพระธรรมมาใช้กับตัวเองได้ เราอย่ามีพระธรรมเพียงแค่มือถือไว้ แต่เราต้องนำพระธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวัน ในการ ยืน เดิน นอน นั่ง คู้เหยียด เคลื่อนไหว ใช้พระธรรมทุกลมหายใจ เมื่อใช้พระธรรมได้อย่างนี้ จึงจะพูดได้ว่าบุคคลนั้นเป็นเจ้าของธรรมคือมีสติสัมปชัญญะที่สมบูรณ์เป็นที่สุด ถ้าเรามีแต่หัวใจพระธรรม แต่ไม่ปฏิบัติตามพระธรรม ถือว่าไม่ได้เอาพระธรรมมาใช้ ก็จะได้ประโยชน์ที่สมบูรณ์ในการเกิดมาเป็นชาวพุทธ

เราต้องให้พระธรรมให้เต็มที่ หมายถึงใช้สติ ใช้ความเพียร ใช้สมาธิ ใช้ปัญญา ให้มากในการกระทำทุกอย่าง ไม่ต้องกลัวว่าสิ่งเหล่านั้นจะหมด เพราะสิ่งเหล่านั้นยิ่งใช้ยิ่งเพิ่มมาก

ขึ้น จึงมีคำพูดว่า “ สติ สัพพัตถะ ปัตติยา ” หมายความว่า “ สติเป็นที่ปรารถนาในกาลทั้งปวง ” คือให้มีสติสัมปชัญญะ ในการกระทำทุกสิ่งทุกอย่าง ก็จะต้องทำตามความเป็นจริง ใน **สิ่งที่มีอยู่จริง** จึงจะชื่อว่า ได้เป็นเจ้าของศาสนา ได้ใช้ธรรมะคือ สติ สมาธิ ปัญญา ความเพียร ในการดำรงชีวิต ก็จะเป็นผู้เจริญใน ธรรมอันประเสริฐต่อไป

จึงขอให้ข้อคิดว่า “ นัตถิสันติ ประัง สุขัง ” “ ความสงบอัน เสมอด้วยพระนิพพานไม่มี ”

“ นิพพานังปรมังสุขัง ” “ พระนิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง ” ก็ขอให้ พวกเราได้คุณธรรมนี้ไว้เป็นสมบัติ เป็นอานิสงส์ เป็นผลให้เกิดความ สุข ความเจริญออกงามไปบุญล้น ในสัมมาปฏิบัติทุกทวัหน้ากัน

การแสดงธรรมมาก็เห็นสมควรแก่เวลา จึงขอสมมุติยุติลง ไว้แต่เพียงเท่านี้ เอาจึงมีด้วยประการฉะนี้ ฯ

พุทธวจน

ยัม พุทฺโธ ภาสตี วาจัม เขมัม นิพฺพานปตฺตติยา
ทุกฺขสฺสนฺตกิริยาย สว เว วาจานมฺมุตฺตมา

พระพุทธเจ้าตรัสพระวาจาใด เป็นคำปลอดภัย เพื่อบรรลุพระนิพพาน
และเพื่อทำที่สุดทุกข์, พระวาจานั้นแล เป็นสูงสุดแห่งวาจาทั้งหลาย

(วงศ์ศีลเถร) ชุ.เถร. ๒๖/๔๐๑/๔๓๔

ธรรมะคือหน้าที่

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ จบ)

กาเลนะ ธัมมัสสะวะนัง เอตัมมังคะละมุตตะมัญฺติ

ธรรมกถาในวันนี้จะได้แสดงพระธรรมเทศนาในโอกาสวันนี้เป็นวันโกน สามเณร แม่ชี โยคีทั้งหลาย จะได้มาทวนศีลของตน และจะได้มีโอกาสรับฟังโอวาทจากครูบาอาจารย์

การที่พวกเรามาอยู่รวมกันหมู่มาอย่างนี้ แต่ละคนก็ต้องมีหน้าที่การงานของตน ก็ขอให้ทุกคนทำหน้าที่ของตนให้ดี โดยมองว่าการทำงานนั้นเป็นบุญ ถ้าเราไม่คิดว่าเป็นบุญก็จะชี้แจงทำ การที่เราทำบุญนั้นถือว่าเป็นอริยทรัพย์ ทรัพย์คือบุญ ที่จะติดตัวเราไป

เมื่อ ๒ - ๓ วันมานี้เอาตมาภาพได้ฟังซีดีของหลวงพ่อกุฑทาส ท่านได้ให้ข้อคิดว่าชาวพุทธเรามีแต่ความศรัทธาในพระพุทธรูป แต่ไม่ค่อยศรัทธาในคำสอนของพระพุทธรูป ถ้าเราศรัทธาในพระพุทธรูปอย่างแท้จริง เราต้องปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธรูปด้วย

หลวงพ่อกุฑทาสท่านได้พูดถึงพุทธกิจขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า ในตอนเช้ามีตท่านนั่งสมาธิ แผ่พระญาณดูว่าจะไปโปรดใคร พอสายหน่อยก็ไปบิณฑบาตโปรดเขา หลังจากนั้นก็สอนธรรมะ ฉันทเพลเสรีจก็พัก ตอนบ่ายให้ธรรมะแก่ญาติโยม อุบาสก อุบาสิกา ตอนค่ำให้ธรรมะแก่พระสงฆ์ สามเณร ตอนดึกให้ธรรมะแก่เทวดา หลังจากนั้นทำภารกิจของพระองค์แล้วก็จำวัด ประมาณ ๔ ชั่วโมง พระองค์ก็ตื่นขึ้นมาสำรวจสัตว์โลกอีก นั่นคือพุทธกิจของพระพุทธรูป พระองค์ทำหน้าที่ของ พระพุทธรูป เคารพในหน้าที่ของพระพุทธรูป และทำหน้าที่ของพระพุทธรูปอย่างสมบูรณ์

พวกเราเป็นพุทธสาวก เป็นพุทธบริษัท ก็ต้องทำหน้าที่ของพุทธสาวก พุทธบริษัทให้สมบูรณ์ เรามาอยู่วัด เป็นพระ เป็นสามเณร เป็นแม่ชี โยคี ก็ต้องรู้จักหน้าที่ของตน ถ้ามีวาทะกตโทษศัพท์คุยกัน ดูหนัง ฟังเพลง ดูทีวี ก็ไม่เหมาะกับพวกเราที่อยู่เ็นสำนักปฏิบัติ เราต้องทำหน้าที่ให้สมกับฐานะภาวะของความเป็นนักบวช

ได้พูดไว้ในตอนต้นว่า “ กาเลนะ ธัมมัสสะวะนังเอตัมมังคะละมุตตะมัง ” หมายความว่า “ การได้ฟังพระสัทธรรมตามกาลนี้เป็นมงคล ” เพราะธรรมะเป็นทุกสิ่งทุกอย่าง ทุกสรรพสิ่งเป็นธรรมะ ดังนั้นทุกสิ่งที่เราได้ยินเป็นธรรมะ หูเป็นธรรมะ เสียงเป็นธรรมะ ใจที่รู้เสียงเป็นธรรมะ ความชอบไม่ชอบ เมื่อได้ยินเสียงก็เป็นธรรมะ สติ สมาธิ ปัญญา ที่เกิดจากการได้ยินก็เป็นธรรมะ

ธรรมะแบ่งเป็น ๒ อย่าง คือ ธรรมะที่เป็นฝ่ายบุญ กับ ธรรมะที่เป็นฝ่ายบาป ธรรมะที่ใช้ถูกกาลก็เป็นบุญ แต่ธรรมะที่ใช้ไม่ถูกกาลก็เป็นบาป บางเวลากระทำอย่างนี้ก็เป็นบุญ บางเวลากระทำอย่างเดียวกันก็เป็นบาป ตัวอย่างที่เห็นกันง่าย ๆ คือ การที่โยมปรุงอาหารถวายพระในเวลาเช้าหรือเพลถือว่าเป็นบุญ แต่ถ้าโยมปรุงอาหารถวายพระตอนเย็น ก็เป็นบาป ดังนั้นต้องรู้จักกาล

ธรรมะที่แท้จริงคือชีวิตเรา หน้าที่ที่เราทำ ก็คือหน้าที่ของธรรมะ ธรรมะกำลังทำหน้าที่ฟัง ทำหน้าที่เห็น ทำหน้าที่ได้ยิน ได้กลิ่น ได้รส ได้สัมผัส ทำหน้าที่ได้สุข ทุกข์ ระลึกได้ รู้แจ้ง รู้ชัด ทำหน้าที่ทุกอย่างในการดำเนินชีวิตของเรา แต่คนทั่วไปไม่เรียกว่า ธรรมะ แต่เรียกว่าเป็นหญิง เป็นชาย เป็นพระ เป็นเณร เป็นโยคี ซึ่งเป็นการเรียกตามสมมุติ

ความสุข ความทุกข์ที่เราได้รับ ในการทำหน้าที่ต่างๆ เกิดจากเหตุบุญ เหตุบาปที่เราเคยทำไว้ แรงบุญ แรงบาปขับเคลื่อนชีวิตของแต่ละคน ให้เป็นไปต่างๆกัน ความแตกต่างที่

**แต่ละคนได้รับเป็นสิ่งที่เลือกไม่ได้ เพราะมันเกิดจากเหตุที่ได้
ทำไว้แล้ว**

ตอนนี้พลังบุญของทุกคนพาให้เราได้อยู่ในวัด ทำให้เรา
ได้ฝึกเพื่อเอาบุญ จากการเดิน ยืน นั่ง นอน คุ้ย เหยียด ก้ม เงย ทุก
อิริยาบถ เราฝึกให้มีสติสัมปชัญญะ ในการดำเนินชีวิต เรียกว่ามาฝึก
เพื่อเอาบุญ

โดยเฉพาะสามเณรทั้งหลายมาอยู่วัด กินกับวัด นอนกับวัด
ต้องฝึกให้ได้บุญมากกว่าโยม ที่เขามาอยู่แค่ ๗ - ๑๐ วัน แต่เขามา
อยู่หลายปี ต้องทำตัวให้ได้บุญ ถ้าไม่ได้ปฏิบัติธรรม ไม่ได้ทำวัตร
สวดมนต์ ก็ไม่ได้บุญเลย เสียโอกาสที่มาอยู่วัดที่เป็นสำนักปฏิบัติ
ธรรม

**เราจะทำให้เกิดพลังบุญ พลังสะอาด ชับเคลื่อนในชีวิต
เราได้อย่างไร ถ้าเรายังอยู่กับกิเลส อยู่กับความโลภ โกรธ หลง
ดูหนัง ฟังเพลงไปวันๆ นั่นคือพลังบาป พลังสกปรก เพราะเป็น
พลังให้เกิดตัณหา ราคะ โทสะ โมหะ เราต้องคิดด้วยตัวเอง
ว่า เราจะขับเคลื่อนชีวิต ให้เดินไปข้างหน้าด้วยพลังบาป หรือ
พลังบุญ เราต้องรู้จักเลือกเอง ถ้าใช้พลังบุญขับเคลื่อน ชีวิตของ
เราก็จะเป็นคุณ ไม่เกิดโทษแก่ตัวเองและบุคคลอื่น แต่ถ้าใช้พลัง
บาปขับเคลื่อนชีวิต ก็จะเกิดโทษแก่ตัวเราและบุคคลอื่นด้วย**

แม้จะเป็นสิ่งที่สามารถเลือกได้ แต่ถ้าใจไม่ชอบ เขาก็จะไม่
ทำ ตัวอย่างที่เห็นง่ายๆ เช่นการสูบบุหรี่ เป็นโทษต่อร่างกาย แต่เขา
ชอบ ถึงจะมีคนเตือนให้เลิกสูบ แต่เขาก็ไม่เชื่อ เขาก็จะบอกว่าเงิน
ผมซื้อเอง ปอดของผมเอง ไม่เกี่ยวกับคุณ แต่ถ้ามีใครเอานูหรือยี่หื้อ

ดี ๆ จากต่างประเทศมาฝาก เขาจะดีใจมาก แม้จะเป็นโทษ แต่เขาก็ชอบ เพราะเขายังมองไม่เห็นโทษ

บาป อกุศล ที่เกิดกับคนเราก็เป็นเช่นนั้น เพราะเขายังไม่เห็นโทษ แม้จะได้รับการบอกการสอนอย่างไร เขาก็ไม่เชื่อ ต่อเมื่อเขาได้สัมผัสสัจธรรม ได้เสพอารมณ์ที่เป็นบุญบ่อยเข้า เขาก็อาจจะเห็นโทษของบาปมากขึ้น

โยคีที่มาปฏิบัติธรรมทุกรูปทุกคน รวมทั้งผู้ที่มาปฏิบัติหน้าที่ในวัด ในฐานะพุทธบริษัท ก็เพื่อจะพัฒนาบุญ คือพลังสะอาดให้แก่ชีวิต เพื่อไม่ให้มีโทษแก่ตนและสังคม แต่ถ้าการกระทำนั้นเป็นโทษ ทั้งต่อตนเองและสังคม แม้ตัวเองจะรู้สึกเป็นสุข แต่ก็ยังเป็นสิ่งที่ควรแก้ไข เช่นการนั่งอยู่ในรถแอร์ที่เย็นสบาย แต่ท่อไอเสียปล่อยมลพิษสู่ผู้อื่น ก็ควรแก้ไขจัดการให้ถูกต้อง

ชีวิตของเราก็เหมือนกัน ถ้าเราได้ประโยชน์ แต่เป็นโทษกับผู้อื่น เราก็ต้องเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ประโยชน์กับผู้อื่นด้วย เช่นสังคมให้ข้าวให้น้ำ ให้อากาศดี ให้เสื้อผ้าอาหาร ให้ปัจจัย ๔ แก่เราอย่างสมบูรณ์ เราก็ควรใช้กำลังกายที่ได้รับการอุปถัมภ์ด้วยดีนี้ ทำประโยชน์กลับคืนแก่สังคมบ้าง เช่นเป็นพระภิกษุเป็นสามเณร ก็กวาดลานวัด ทำวัตรเช้าเย็น ก็ถือว่าได้ทำประโยชน์แก่สังคม แต่ถ้าเราไม่ทำอะไรเลย เราก็เหมือนเป็นกาฝาก ได้แต่ดูดซึมเอาสิ่งที่ดีของสังคมไปใช้ แต่ไม่ได้ทำประโยชน์อะไรให้แก่สังคมเลย แต่ถ้าเราอยู่กับสังคมแบบเอื้อเพื่อเกื้อกูล ก็เหมือนกล้วยไม้ที่มันเกาะต้นไม้ มันก็ให้ดอกที่งดงาม ให้ความสวยงามแก่ต้นไม้ต้นนั้นด้วย เราควรอยู่ในสังคมเหมือนกับกล้วยไม้ ช่วยเหลือเกื้อกูลสังคม ให้

ความมั่งคั่งกับหมู่คณะ และไม่เป็นภาระแก่หมู่คณะด้วย

บุญกุศลที่เกิดขึ้น ก็อยู่ที่การกระทำของเราเอง อย่าคิดว่าเราแก่แล้ว อายุมากแล้วจึงไม่ทำอะไรเลย แต่เราควรคิดว่าเราแก่แล้ว อายุมากแล้ว เราควรทำกิจที่ควรทำ อีกไม่นานเราก็ต้องทิ้งสังขาร ไปเกิดในภพภูมิใหม่ แล้วเราจะเอาอะไรไป นอกจากบุญกุศล เราเตรียมตัวเตรียมใจพร้อมแล้วหรือยัง

ธรรมะคือปรากฏการณ์แห่งจิต ที่ทำหน้าที่รับรู้สัมผัสอารมณ์ เราจะมีปฏิภิริยาต่ออารมณ์อย่างไร จึงจะก่อให้เกิดสุขและไม่เกิดโทษต่อตนเองและผู้อื่น

การที่พวกเรามาปฏิบัติธรรม เป็นการมาฝึกให้เรารู้จักสิ่งที่ เป็นบุญ ที่จะเป็นพลังขับเคลื่อนชีวิตของเราไปในทางที่ ดีงาม เราจะไม่เอาเปรียบผู้อื่นด้วยประการใดๆ เมื่อทำหน้าที่ ได้ก็ขอให้ถือว่า เป็นบุญเป็นคุณต่อพระศาสนา และมองให้ ไกล คือพิจารณาด้วยปัญญาอันชอบ นึกถึงอานิสงส์ที่จะพึงมี พึงได้ อย่าคิดถึงแต่ประโยชน์ตน ให้มองประโยชน์ ที่จะให้เกิด กับสังคม มองไปที่ผู้อื่นด้วยว่าจะให้ผู้อื่นได้รับความสุข ความ สะดวกอย่างไร

ขออานิสงส์แห่งการที่เราได้พยายามบริหารชีวิต ให้เป็นไป เพื่อความดับทุกข์นี้ จงเป็นไปเพื่อความเจริญของงามแห่งสัมมา ปฏิบัติ เพื่อดับอกุศล ดับทุกข์ และเป็นปัจจัยให้เข้าถึง มรรค ผล นิพพาน เป็นที่สุด จงบังเกิดแก่พวกเราทั้งหลายทุกท่อนหน้ากันด้วย เทอญ

พุทธวจน

ยถา วาริวหา ปุรา ปริปุเรนฺติ สาครี
เอวเมว อิตฺติ ทินฺนํ เปตานํ อุกฺกปฺปติ

ห้วงน้ำที่เต็ม ย่อมยังสาครให้เต็มได้ฉันใด
ทานที่ให้แต่โลกนี้ ย่อมสำเร็จแก่ผู้ละไปแล้วฉันนั้น

การทำบุญอุทิศกุศลให้แก่ผู้ตาย

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (๓ จบ)

อะยัญจะ โข ทักขิณา ทินนา สังฆัมหิ สุปะตัญญูตาทีฆะรัตตัง หิตายัส
สสุวานะโส อุปะกัปปะติ

ธรรมกถาในวันนี้ จะได้แสดงพระธรรมเทศนา ในโอกาส
วันนี้เป็นวันโกน สามเณร แม่ชี โยคี ทั้งหลาย จะได้มาทวนศีลของ
ตน และมารับโอวาท แต่พระภิกษุท่านก็มารับโอวาทไม่ต้องรับศีล

คำว่า ศีล แปลว่า ปกติ ศีลเป็นจุดเริ่มต้นของความดี
ทั้งปวง ถ้าภิกษุ สามเณร แม่ชี โยคี เป็นผู้ถือศีล ก็ถือว่าปกติ
ตรงกันข้ามถ้าภิกษุ สามเณร แม่ชี โยคี ไม่มีศีล ก็เป็นผู้ผิด

ปกติ หรืออยู่ในวัดไม่มีศีล ก็ผิดปกติ

บาลีที่ขึ้นต้นว่า “อะยัญจะ โข ทักขิณา ทินนา สังฆัมหิ สุปะติภวิสุตาทิฆะรัตตัง หิตายัสสฐานะโส อูปะกัปปะติ” เป็นบทบาลีในพระสูตร เป็นคาถาที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้เรื่องการทำบุญอุทิศให้แก่ผู้ตาย เพราะวันพຸ່งนี้ ภาษาเหนือเรียกว่าเป็นวัน ๑๒ เป็ง ภาคกลางเรียกว่า วันเพ็ญเดือน ๑๐ เป็นวันที่เราจะทำบุญกุศล เพื่ออุทิศให้แก่ญาติผู้ล่วงลับดับขันธไปสู่อปรโลก แต่การที่ลูกหลานผู้อยู่เบื้องหลัง จะทำบุญอุทิศส่วนกุศล ไปถึงญาติผู้ล่วงลับไปนั้น ไม่ใช่ทำได้เฉพาะวันพຸ່งนี้วันเดียว แต่เราสามารถทำได้ตลอดปี

ให้เราพิจารณาว่าชีวิตนี้ มีเกิดมีแก่เป็นธรรมดา ชาตินี้เราเกิดมาได้อัตภาพร่างกายที่เป็นมนุษย์รองรับ เราก็เป็นมนุษย์ แต่ถ้าดับจิตจากมนุษย์ ได้รูปเป็นสัตว์เดรัจฉานรองรับ ก็ต้องเป็นสัตว์เดรัจฉาน หรืออาจได้รูปเป็นเปรต เป็นอสุรกาย รองรับ หรือรูปของสัตว์นรกรองรับ ก็ต้องไปเป็นเปรต เป็นอสุรกาย หรือเดรัจฉาน หรือถ้าได้สร้างกรรมดีไว้ ก็ได้รูปของเทพ เทวดารองรับ ก็เป็นเทพ เทวดา ฐานะของเราที่จะไปบังเกิดในภพใหม่นั้น ไปได้ด้วยอำนาจของบุญและบาป บุญบาปที่เราทำไว้ จะจำแนกชีวิตให้เราเลวหรือประณีต ตอนนีเราโชคดีที่มีร่างเป็นมนุษย์รองรับ ชีวิตของเราที่มาเป็นมนุษย์มาด้วยบุญ ส่วนจะเจริญหรือเสื่อมอยู่ที่บุญกรรมหรือบาปกรรม ที่ปรุงแต่งชีวิตในชาตินี้

บางคนเกิดมาเป็นลูกเศรษฐีมีทรัพย์ แต่พฤติกรรมของเขาไม่

ดี ก็จะแต่งชีวิตของเขาให้ตกต่ำ ยากจน อาจถึงกับหมดตัวก็เป็นได้ แต่บางคนเกิดมาพร้อมกับความยากจน แต่ประพฤติดีตั้งใจศึกษาเล่าเรียน มีสติปัญญา มีความรู้ ความสามารถ กุศลกรรมก็ตกแต่งให้เขาเป็นคนมีหน้ามีตา มีลาภยศสรรเสริญสุข มีความเจริญก้าวหน้าในชีวิต เราจึงมักได้ยินคำที่ว่า บุญนำกรรมแต่ง

การศึกษาที่จะทำให้เราพ้นทุกข์ได้ ประกอบด้วย ๓ อย่าง ที่เรียกว่า ไตรสิกขา คือ ศึกษาเรื่องศีล ศึกษาเรื่องสมาธิ ศึกษาเรื่องปัญญา หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ศีลสิกขา จิตสิกขา ปัญญาสิกขา

การที่เรามาปฏิบัติธรรม เราก็มาศึกษาธรรม ๓ เรื่องนี้

เรื่องที่ ๑ คือ ศีลสิกขา ก็คือให้มีความสังวรระวังในทุกอิริยาบถ เช่น การเดินช้าๆ กำหนด ช้าอย่างหนอ ชวอย่างหนอ ให้ได้ปัจจุบัน และการสำรวจ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ให้น้อมจิตไป เพื่อความเป็นปกติของกาย วาจา และการดำเนินชีวิตที่ชอบ

ความเป็นปกติของกายคือ ไม่ฆ่า ไม่ลักขโมย ไม่ประพฤติผิดทางกามทางเพศ

ความเป็นปกติของวาจาคือ ไม่พูดมุสา ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดหยาบคาย

การดำเนินชีวิตชอบ เรียกว่าสัมมาอาชีวะ ก็คือมีความปกติของกาย มีความปกติของวาจา

การที่เราประพฤติปฏิบัติตามหลักของศีล ก็ถือว่าได้ทำกุศลกรรม ทางกาย ทางวาจา อันเป็นความดีความงามของพุทธบริษัท เพราะศีลเป็นเรื่องของเจตนา และเจตนานี้ก็ถือว่าเป็นกรรมดังที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า “เจตนาหังภิกขเวกัมมังวทามิ” ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เรากล่าวว่าเจตนาเป็นกรรม

เรื่องที่ ๒ จิตสิกขา คือการใส่ใจ จดจ่อ ฝึกให้จิตมีพื้นฐานของสมาธิ สมาธิจะเกิดขึ้นได้ต้องมีสติ สติจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความเพียร ทั้ง ๓ อย่างนี้ต้องเจริญไปพร้อมๆ กัน ถ้าอยากให้เกิดสงบมีสมาธิ ก็ต้องมีสติ การที่จะมีสติ ก็ต้องมีความขยัน ความเพียร เมื่อเจริญสติได้มาก ก็มีสมาธิมาก เหมือนชาวบ้านที่เขาทอผ้าด้วยมือ เส้นด้ายที่เขาใช้ทอเป็นเส้นด้ายเล็กๆ แต่อาศัยความเพียรในการทอ เมื่อทอต่อเนื่องไปเรื่อยๆ ก็ได้ผ้าผืนที่กว้างขึ้น จนสามารถนำมาทำประโยชน์ได้

เหมือนกับที่เราถักทอธรรมะลงสู่ใจ เราก็ต้องกำหนดภาวนาให้ต่อเนื่อง ให้มีสติในการกำหนด จิตก็สงบมีสมาธิ เมื่อสติจดจ่อต่อเนื่องอยู่กับปัจจุบัน สมาธิก็มีกำลังมากขึ้น เป็นขนิกะสมาธิ อุปะจระสมาธิ และอัปนาสมาธิ เป็นที่สุด เราอาศัยองค์ธรรม ๓ ประการทำงานร่วมกัน คือ ความเพียร(วิริยะ) สติ และเอกัคตา (มีอารมณ์เป็นหนึ่ง) เมื่อธรรม ๓ อย่างนี้ทำงานร่วมกัน เรียกว่า จิตตะ คือใส่ใจจดจ่อ

เมื่อ ๒ วันก่อน อาตมาไปประชุมสำนักปฏิบัติธรรมทั่วภาคเหนือ ตั้งแต่ นครสวรรค์ถึงเชียงใหม่ ประมาณ ๑๔ จังหวัด มีสำนักปฏิบัติธรรมรวมทั้งหมด ๑๗๑ สำนัก จังหวัดที่มีสถานปฏิบัติธรรม

มากที่สุดในประเทศไทย คือจังหวัดนครราชสีมา มีถึง ๑๘๐ สำนัก จังหวัดเชียงใหม่มี ๑๑ สำนักเท่านั้น สำนักปฏิบัติธรรมประจำ จังหวัดเชียงใหม่แห่งที่ ๑ อยู่ที่วัดพระธาตุศรีจอมทอง แห่งที่ ๒ อยู่ที่วัดร่ำเปิง แต่วัดที่โยคีมาปฏิบัติธรรม สามารถเข้ามาปฏิบัติได้ทุกวัน ก็คือวัดร่ำเปิงแห่งนี้แหละ ที่อื่นเขาต้องจอง ถ้าไม่จองก็ไม่มีห้องให้อยู่

การประชุมจัดขึ้นที่วัดพระธาตุศรีจอมทอง เพื่อให้คณะสงฆ์ที่เป็นเจ้าสำนัก ได้รับรู้ว่าประเทศไทยจะต้องจัดสอนวิปัสสนาตามแนวสติปัฏฐาน ๔ ซึ่งมีหลักการสอนอยู่ ๕ หลัก คือสายรูป - นามแบบพอง - ยุบ เหมือนสายวัดเรา สายพุกโร สายสัมมาอรหัง สายอานาปานสติ และสายรูป - นาม

แต่สรุป ๕ สายนี้ ก็คือสติปัฏฐาน ๔ ทั้งหมด แล้วแต่จะลงในฐานใด กาย เวทนา จิต หรือธรรม ก็มีการปรับความเข้าใจกัน ให้ยอมรับการปฏิบัติทุกอย่าง ใครถนัดแนวไหนก็สอนแนวนั้น

เรื่องที่ ๓ คือปัญญาศึกษา เป็นการศึกษาเพื่อให้เกิดปัญญา รู้สภาวะธรรมตามความเป็นจริง เช่นรู้ว่าโกรธ มีอาการอย่างนี้ โลก มีอาการอย่างนี้ หลง มีอาการอย่างนี้ หรือรู้ว่าเมตตา ศรัทธา สมาธิ มีอาการอย่างนี้ มีลักษณะต่างกันไป การรู้ตามความเป็นจริง ทำให้เราไม่หลงเอาบุญเป็นบาป เอาบาปเป็นบุญ

อย่างนี้คือรู้แจ้งตามความเป็นจริงในสิ่งที่มีอยู่ สิ่งที่มีอยู่จริงคือ รูปกับนาม หรือกายกับใจ นี้ และรู้ตามเป็นจริงว่า กาย

ใจนี้ เกิดได้ ดับได้ เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ที่เรียกว่า หลงหรือขาย เป็นการเรียกตามสมมุติ ที่แท้ก็คือ รูปกับนาม กายใจนี้เอง

การเจริญวิปัสสนากรรมฐาน ก็คือฝึกให้รู้แจ้งตามความเป็นจริง ในสิ่งที่มีอยู่จริง ในขณะปัจจุบันอยู่บ่อยๆ อย่างต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ ก็จะเป็นอารมณ์ให้เกิดญาณปัญญา ความรู้แจ้งในไตรลักษณ์ของรูปนาม คือสิ่งที่เสมอกันของรูปนาม มี ๓ อย่างคือ เป็นอนิจจัง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ทุกสิ่งเกิดขึ้นแล้วดับไป มีแล้วหายไป

ญาณปัญญาตัวนี้เกิดจากการภาวนา ปัญญาโดยทั่วไป อาจเป็นโลกียะปัญญา อันเป็นปัญญาเกิดจากการรู้บัญญัติ โลกุตตระปัญญา เป็นปัญญาจากการรู้ปรมาตม์ แต่ญาณตัวนี้หมายถึงการรู้ไตรลักษณ์ของรูปนาม ให้เห็นความเป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ของรูปนาม กาย ใจนี้

บางคนบอกว่า มาปฏิบัติธรรมทำไมจึงมีทุกข์มาก ก็บอกเขาว่า มาปฏิบัติธรรมก็เพื่อให้เห็นทุกข์ จึงได้รู้ทุกข์ แล้วจะได้ไม่ต้องทุกข์อีก อยู่ข้างนอก เราอยู่กับทุกข์ แต่ไม่เห็นทุกข์ ไม่รู้จักทุกข์ แต่เมื่อมาปฏิบัติธรรม เรามาฝึกเพื่อให้เห็นทุกข์ด้วยปัญญา เห็นว่าทุกข์นั้นไม่ใช่ทุกข์ของเรา เราก็จะพ้นทุกข์ได้

การมาปฏิบัติธรรมจึงไม่ได้ปฏิบัติเพื่อเอาทุกข์ แต่เพื่อให้เห็นทุกข์ ตามความเป็นจริงว่าทุกข์เป็นสิ่งที่ไม่น่ายึดถือ ว่าเป็นทุกข์ของเรา เช่นเวลาปวดเข้า ปวดหลัง ปวดขา ในการนั่งปฏิบัติ ก็ให้ถือว่า หลังปวด ขापวด เข้าปวด ไม่ใช่เราปวด แม้

จะทำได้ยากแต่ก็ต้องฝึกไปเรื่อยๆ เพราะเราไปยึดทุกข์มาเป็น เรา จึงทำให้รู้สึกว่ายิ่งปฏิบัติก็ยิ่งทุกข์ แต่ถ้าสังเกตว่า ความทุกข์ความเจ็บปวด เป็นเรื่องของเวทนาไม่ใช่เรา เราจะรู้สึกปลอดโปร่ง เห็นว่าปวดนี้ เกิดได้ ดับได้ ทำให้เกิดวิปัสสนาญาณที่เรียกว่า ตัวรู้ ที่เป็นไปเพื่อความปล่อยวาง

การมาทวนญาณ ก็เพื่อให้รู้ชัด รู้ความจริงของสิ่งที่มีอยู่จริง ยิ่งขึ้น ทำให้ผู้ปฏิบัติถอดถอนการยึดมั่นถือมั่น ว่าเป็นตัวเราของเรา ถ้าอยากรู้ว่าการปฏิบัติของเรา มีความก้าวหน้ามากขึ้นหรือไม่ ก็ดูว่า เรารู้จักปล่อย รู้จักวาง ลดทิฏฐิมานะ ความยึดมั่นถือมั่นในตัวตน ได้มากขึ้นหรือไม่ และรู้จักสละ ประโยชน์ของความเป็นชีวิตอยู่หรือไม่ ถ้ายิ่งเราเป็นนักบวช เป็นพระภิกษุ สามเณร แม่ชี โยคีผู้มาปฏิบัติธรรม เราต้องระลึกได้เสมอว่า เราไม่ได้มาเพื่อแสวงหาสิ่งใด แต่เรามาเพื่อแสวงหาทางออกจากทุกข์ ทางดับทุกข์ และเราไม่ได้มาแสวงหาทุกข์ ไล่ตัว ไม่ได้มาแบกทุกข์ไว้กับตัว แต่สิ่งที่เราทำเพื่อจะแก้ปัญหา แก้ทุกข์ไปตามขั้นภูมิ ตามเงื่อนไขของคุณธรรมที่มีใน ตน ดังนั้นเราอย่าทำสิ่งใด เพื่อสนองกิเลสตัณหา แต่พยายามทำสิ่งที่ตั้งงามแก่ตนและแก่ศาสนาของเรา

เจ้าคณะภาค ๖ (พระธรรมราชานุวัตรสุทัศน์ ป.ธ.๖ วัดพระแก้ว เชียงราย) ท่านกล่าวว่า ชาวพุทธทั่วโลก เขาลงมติให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลก ความรู้สึกหนึ่งก็ดีใจ ที่เขายกย่องให้เกียรติประเทศไทยเรา แต่อีกมุมหนึ่งชาวพุทธก็ต้องพิจารณาว่า สิ่งที่กำลังเกิดขึ้นในเมืองไทยตอนนี้ เรามีความเหมาะสมที่ได้รับการยกย่องว่า เป็นศูนย์กลางพุทธศาสนา

โลกหรือไม่ เรานำเอาธรรมที่มีอยู่ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้มากแค่ไหน ชาวพุทธเรายังไม่มีเอกภาพพอ ที่จะนำเอาหลักธรรม เข้ามาบริหารประเทศชาติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บางประเทศที่เขา นับถือศาสนาอื่น เช่นรัฐที่นับถือศาสนาอิสลาม เขาก็นำเอากฎของศาสนาอิสลาม มาบริหารประเทศ แต่ประเทศไทยจะเอาหลักพระพุทฺธศาสนา เช่นเอาหลักศีล ๕ มาบริหารประเทศ ก็คงเป็นไปได้ ถ้าเราเอาหลักพุทฺธธรรมมาบริหารประเทศ เราก็ต้องเลิกขายอบายมุขทุกอย่าง ปิดโรงเหล้า โรงเบียร์ โรงผลิตบุหรี่ปริศหายได้ดินบนดินเล็กให้หมด ปิดโรงอาบอบนวด เป็นต้น

ถ้าทำอย่างนี้ได้ ประเทศไทยเราจะเป็นรัฐพุทฺธที่สมบูรณ์ และประเทศก็คงเจริญรุ่งเรืองสงบสันติ แต่คงเป็นไปได้ เพราะนักลงทุน พ่อค้า เจ้าของธุรกิจเหล่านี้ คงต่อต้านจนสุดชีวิต และคงมีคนไทยส่วนน้อยที่เห็นด้วย เพราะประเทศเรามีผู้เสพสุรายาเมาดิดอันดับโลก เล่นหวยเล่นแชร์ติดอันดับโลก เรียกว่าอบายมุขติดอันดับโลก

นี่คือปัญหา ที่ไม่สามารถทำให้ประเทศไทย เป็นพุทฺธนครขึ้นมาได้ เพราะสังคมไทยเราไม่ได้เข้มแข็งในคุณธรรมถึงระดับนั้น จึงยากมากที่จะทำให้พระพุทฺธศาสนาบริสุทธิ์ผุดผ่อง เพราะตัวเราเองก็ยังมีศอกอยาก ยังยินดีในกิเลสอยู่มากมาย เราไม่ได้หวังว่าทุกคนจะเป็นผู้บริสุทธิ์ผุดผ่องทั้งหมด แต่จะทำอย่างไร ที่จะทำให้ส่วนมากโดยองค์รวม เป็นไปในทางที่ดีงาม ให้กิเลสเบาบางลงพอสมควร

แม้คนที่อยู่ในวัดก็ยังมีศอกอยากที่เกี่ยวความชยันต์ต่างกัน

ความรักความศรัทธา ในพระพุทธศาสนาที่ต่างกัน ตอนที่สมัครเข้ามาบวช มาปฏิบัติธรรม ก็ปฏิญาณแข็งขันว่า ยินดีที่จะปฏิบัติตามกฎทุกประการ แต่พอเข้ามาปฏิบัติแล้วซี้เกียจ ฝ่าฝืนกฎก็มีมากมาย จึงขอให้พวกเราคิดว่า ทุกคนที่มาที่นี่ต้องการบุญกุศล ต้องการทำความดี แต่เราจะเก็บความดีได้เท่าไร ก็อยู่ที่ความสำนึก และ สติปัญญาของแต่ละคน ที่จะพิจารณาว่า สิ่งไหนเป็นคุณเป็นบุญ เราก็ทำ สิ่งไหนมีโทษ เราก็เว้น

การพัฒนาปัญญา นั้น อยู่ที่เราต้องลงมือปฏิบัติเองจึงจะได้ การเรียนรู้นั้นบังคับกันได้ในระดับหนึ่ง แต่จุดสุดท้ายเราก็ต้องมีศรัทธามุ่งมั่นทำเอง เห็นคุณค่าของชีวิต ว่าเราสามารถทำความดีได้ด้วยตนเอง ประสบความสำเร็จได้ด้วยตนเอง ไม่มีใครมาชุบชีวิตให้เราดีได้ ถ้าเราเข้าใจอย่างนี้ เราจะได้ไม่ต้องไปกังวลกับบุคคลอื่นว่า ทำไมคนนั้นเขาจึงทำได้อย่างนั้น และต้องถามตัวเองว่า เราทำดีเต็มที่แล้วหรือยัง คนที่มีความคิดดีมากกว่าเราก็มี คิดเร็วกว่าเราก็มี เพราะคนเราไม่เหมือนกัน ให้ยอมรับความจริงอย่างนี้ แต่ให้อยู่ในกรอบเดียวกัน เหมือนน้ำอยู่ในฝั่ง ไม่ล้นฝั่งก็ไม่ก่อความเสียหาย แต่ถ้าน้ำล้นฝั่งก็ก่อให้เกิดความเสียหาย

ดังนั้นถ้าเราอยู่ในกรอบของนักปฏิบัติด้วยกัน ก็อยู่ด้วยกันได้ ไม่ก่อความเสียหายแก่สังคม นี่ก็เป็นบุญประการหนึ่ง การที่เราจะทำบุญ ให้เป็นคุณต่อตนและผู้อื่น เราก็ทำได้ โดยเอาตนเองเป็นเครื่องไทยทาน ถวาย บูชาพระรัตนตรัย เอาตัวเองเป็นเนื้อนาบุญของตน เรามักจะแสวงหาเนื้อนาบุญอื่น เช่นแสวงหาพระสงฆ์องค์นั้น หลวงพ่อ หลวงปู่องค์นี้ ครูบา

อาจารย์องค์นั้น เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เป็นเนื่อนานุญ
ที่เราต้องไปทำบุญกับท่าน ขอบารมีท่าน เราจะได้บุญมาก
เพราะเราทำบุญกับคนมีศีลมีธรรม คนที่มีศีลมีธรรม ก็คือคนที่
ทำความดี

ลองถามตัวเราเองว่า เราจะทำตัวเองให้เป็นคนมีศีล
มีธรรมได้หรือไม่ ถ้าทำได้ เรายังเป็นเนื่อนานุญของตัวเองได้
และก็เป็นเนื่อนานุญของคนอื่นได้ด้วย ทำไมต้องวิ่งหาคนอื่น
เอาคนอื่นเป็นเนื่อนานุญ ทำไม เราต้องไปเข้าที่ของคนอื่น
เพื่อปลุกผัก

ในเมื่อที่ดินของเราก็มีย ทำไมเราไม่ปรับปรุงที่ดินของ
เรา ให้มีสภาพดี มีปุ๋ยดี จะได้ไม่ต้องไปเข้าที่ของคนอื่น

การที่เราจะทำให้ประเทศไทย เป็นศูนย์กลางพุทธศาสนา
โลก ไม่ใช่เพียงการศึกษาพระปริยัติ มีพระสงฆ์ สามเณร หลาย
แสน มีชาวพุทธถึง ๘๐ - ๙๐% แต่จะต้องมีอีกสิ่งหนึ่ง คือชาว
พุทธเป็นผู้เข้าถึงพระธรรม เข้าถึงแก่นธรรม เข้าถึงตัวศาสนา ตัว
เราทุกคนเป็นองค์ประกอบของศาสนา ความเลื่อมความเจริญ
ของศาสนา อยู่ที่ชาวพุทธทุกคน เราต้องมีคุณศีลคุณธรรม มีการ
ใช้หลักศีลหลักธรรมในชีวิตประจำวัน ศาสนาก็เจริญ ถ้าชาวพุทธ
ละเลยการใช้ศีล ใช้ธรรม ในการดำเนินชีวิต ละเลยการใช้ชีวิตให้
เป็นคุณ นั่นเป็นความเลื่อมของศาสนา

เพราะฉะนั้นประเทศไทย จะเป็นศูนย์กลางของศาสนา
โลกได้อย่างสมบูรณ์ ก็ต่อเมื่อพุทธศาสนิกชนทุกส่วน ทั้ง ภิกษุ
ภิกษุณี สามเณร แม่ชี โยคี อุบาสก อุบาสิกา เข้าถึงธรรม หรือ

รู้จักประโยชน์ของธรรม คือรู้จักใช้ชีวิตอย่างมีคุณ อย่างมีบุญ ใช้ชีวิตเพื่อพัฒนาตน ให้เป็นเนืองนาบุญของตนเองได้ จึงจะเป็นความภาคภูมิใจของพวกเราทั้งหมด ว่าเราเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลก

บางคนไม่รู้จักว่าตัวเองคือตัวสังขารธรรม จึง วิ่งไปหาธรรมะภายนอก การมาปฏิบัติธรรมจึงเป็นการมาเรียนรู้ เพื่อให้รู้จักตัวเอง ให้เห็นเบื้องหน้าเบื้องหลังของตัวเอง ให้เห็นจิตใจตน ให้เห็นว่าตัวเองเป็นธรรมะ และธรรมะที่เราจะใช้ให้เป็นประโยชน์ ไม่ใช่ธรรมะจากภายนอก แต่เป็นธรรมะภายในตัวเราเอง บุญกุศล สุขทุกข์ ความดีความชั่วทั้งหลาย ที่เป็นคุณเป็นโทษต่อตนไม่ได้เกิดจากภายนอก แต่เกิดจากภายใน เนื้อในตนเป็นสำคัญ เมื่อรู้อย่างนี้แล้ว เราจะสร้างปัจจัยให้เกิดสุขหรือทุกข์ สร้างบุญหรือบาป เราก็ตอบตนเองได้

เมื่อปฏิบัติธรรมจบ กลับบ้านก็ลองพิจารณาดูว่าผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร เช่น เราชอบเอาชนะคนอื่นอยู่เสมอ ตอนนี้รู้จักนั่งเป็นผู้ฟังได้ เคยเป็นคนเจ้าอารมณ์ โทสะแรง ตอนนี้รู้จักระงับยับยั้งชั่งใจได้ เคยเป็นคนขี้โลกเขาแต่ได้ ตอนนี้รู้จักแบ่งปันเอื้อเฟื้อ หรือเคยเล่นการพนัน กินเหล้า สูบบุหรี่ ตอนนี้เลิกเล่นการพนัน เลิกเหล้า เลิกบุหรี่ ถ้าเปลี่ยนแปลงได้อย่างนี้ ก็ถือว่าเก่งแล้ว ไม่ต้องคิดไปไกลว่า จะเป็นพระอรหันต์กลับบ้าน เพราะถ้าเป็นพระอรหันต์ก็ไม่กลับบ้านอีกต่อไป

สิ่งเหล่านี้คือหน้าที่ของพุทธบริษัท การทำดีทำบุญสร้างกุศล ไม่ใช่เพื่อตัวเราเองเท่านั้น เรายังสามารถเอาความดีนี้ แผลไป

ถึงญาติมิตรผู้ล่วงลับดับขันธ์ โดยการอุทิศบุญกุศล ดังที่อาตมายก
 บาลีในตอนต้นว่า “ อะยังญจะ โข ทักขินา ทินนา สังฆัมหิ สุปะติฏ
 ฐิตาที่ฆะรัตตัง หิตายัสสสะฐานะโส อุปะกัปปะติ ” วันพรุ่งนี้เป็นวัน
 เพ็ญเดือน ๑๒ เบ็ญ ของทางเหนือ หรือวันเพ็ญเดือน ๑๐ ของภาค
 กลาง เราจะมีพิธีอุทิศบุญกุศลให้ผู้ล่วงลับ ที่ได้รับความลำบาก
 ทุกข์ยาก แต่ไม่ใช่ทำได้เฉพาะพรุ่งนี้ ทำได้ตลอดไป แต่ช่วงนี้เป็น
 เทศกาล ในพระสูตรกล่าวว่ ในช่วงเดือนนี้ภูตผีปีศาจสัตว์นรก ได้
 รับการปลดปล่อย ก็จะมาหาญาติหวังว่าญาติผู้รับมรดกจะ
 อุทิศส่วนบุญให้ตน

บุญที่เราได้ทำด้วยปัญญาอันประเสริฐ จะเกื้อกูลหนุน
 นำ ให้เรามีความสุขความเจริญด้วยคุณธรรมยิ่งขึ้น และเราก็ไม่ได้
 อธิ์เพื่อแก่เพื่อนร่วมสังสาระ ในมนุษยโลกนี้เท่านั้น แต่เรายังเผื่อ
 แผ่บุญนี้ไปถึง พรหมโลก เทวโลก ตลอดถึงสรรพสัตว์ในอบายภูมิ
 ให้ได้มีส่วนแห่งบุญที่เราตั้งใจทำนี้ด้วย

ก็ได้ให้ข้อคิดว่า เราชาวพุทธ ควรสนใจในการประพฤติ
 ปฏิบัติในหลักของศีล สมาธิ และปัญญา เพื่อทำตนให้เป็นเนื่อนา
 บุญแก่ตน อันจะเป็นเหตุปัจจัย ทำให้พระสังฆธรรมและพระพุทธ
 ศาสนาตั้งมั่น ทำให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางพุทธศาสนาโลกได้
 โดยความภาคภูมิใจ เมื่อเราเข้าใจได้อย่างนี้ จะได้ไม่เปื้อนธรรมะ
 เพราะธรรมะเป็นเรื่องของเรา เราจะได้พากเพียรพัฒนา
 คุณธรรมในตน เพื่อให้ถึงความสิ้นทุกข์เป็นที่สุด

การแสดงธรรมก็เห็นว่าสมควรแก่เวลา จึงขอสมมุติยุติ
 ลงไว้แต่เพียงเท่านี้

ประวัติและผลงานพระครูภาวนาวิรัช (พระอาจารย์สุพันธ์ อาจิณฺณสีโล)

เจ้าอาวาสวัดรำเปิง (ตโปทาราม) รูปปัจจุบัน

นามเดิม สุพันธ์ จินาตะ เกิดวันจันทร์ ขึ้น ๖ ค่ำ เดือน ๒ ปีฉลู ตรงกับวันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๔ บ้านเลขที่ ๗๑ หมู่ ๑ บ้านวังหม้อ ต.ทุ่งศรี อ.ร่องวาง จ.แพร่ บุตรของพ่อวงศ์ แม่เฮื่อน จินาตะ มีพี่น้องด้วยกัน ๙ คน เป็นผู้ชาย ๕ คน ผู้หญิง ๔ คน เป็นบุตรคนที่ ๕ ของครอบครัวจินาตะ

บรรพชาเป็นสามเณร

วันที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๘ ณ วัดวังหม้อ ต.ทุ่งศรี อ.ร่องวาง จ.แพร่ โดยมี พระครูรัตนปัญญาภรณ์ เป็นพระอุปัชฌาย์

อุปสมบท

วันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๕ ณ พัทธสีมาวัดวังหม้อ ต.ทุ่งศรี อ.ร่องวาง จ.แพร่ โดยมี พระครูสุวรรณวรคุณ อดีตเจ้าคณะอำเภอร่องวางเป็นพระอุปัชฌาย์ พระครูรัตนปัญญาภรณ์ รองเจ้าคณะอำเภอร่องวางเป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระครูสุนทรธรรมสาร วัดบุญภาค ต.แม่ยางร่อง อ.ร่องวาง จ.แพร่ เป็นพระอนุสาวนาจารย์

วิทยฐานะ

มัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนธรรมราชศึกษา วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร
อ.เมือง จ.เชียงใหม่

นักธรรมชั้นตรี – โท - เอก สำนักเรียนคณะจังหวัดแพร่

อภิธรรมบัณฑิต อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย

งานปกครอง

พ.ศ. ๒๕๓๑ เป็นรองเจ้าอาวาสวัดดอกเอื้อง ต.ศรีภูมิ
อ.เมือง จ.เชียงใหม่

พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นรักษาการเจ้าอาวาสวัดจำเปิง(ตโปทาราม)
อ.เมือง จ.เชียงใหม่

พ.ศ. ๒๕๓๘ - ปัจจุบัน เป็นเจ้าอาวาสวัดจำเปิง(ตโปทาราม)
ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่

งานการศึกษาสงฆ์

พ.ศ.๒๕๒๙ เป็นครูสอนพระปริยัติธรรม สำนักเรียนวัดเมืองมาง
อ.เมือง จ.เชียงใหม่

พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นครูใหญ่สำนักเรียนพระอภิธรรม วัดเมืองมาง
อ.เมือง จ.เชียงใหม่

พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นครูใหญ่สำนักเรียนพระปริยัติธรรม
วัดจำเปิง(ตโปทาราม)

- พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นเจ้าสำนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม
วัดร่ำเปิง(ตโปทาราม)
- พ.ศ. ๒๕๓๐ - ๒๕๓๖ เป็นกรรมการควบคุมสอบธรรม สนามหลวง
คณะจังหวัดเชียงใหม่
- พ.ศ. ๒๕๓๗ - ปัจจุบัน เป็นกรรมการอำนวยการสอบธรรม สนามหลวง
คณะจังหวัดเชียงใหม่
- พ.ศ. ๒๕๓๘ - ปัจจุบัน เป็นอาจารย์สอนวิชาธรรมภาค ปฏิบัติ (กรรมฐาน)
พระนิสิต มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขต เชียงใหม่
- พ.ศ. ๒๕๓๘ - ปัจจุบัน เป็นอาจารย์สอนวิชาธรรมภาค ปฏิบัติ(กรรมฐาน)
พระนิสิต มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
- พ.ศ. ๒๕๓๘ - ปัจจุบัน เป็นอาจารย์สอนวิชาธรรม ภาคปฏิบัติ(กรรมฐาน)
พระนิสิต มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตพระพุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก

สมณศักดิ์

- พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นพระฐานานุกรมที่ “พระสมุห์” ของพระสุพรหมยานเถร
เจ้าอาวาสวัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร เจ้าคณะอำเภอฮอด
จังหวัดเชียงใหม่
- พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นพระฐานานุกรมที่ “พระปลัด” ของ พระสุพรหมยานเถร
เจ้าอาวาสวัดพระธาตุศรีจอมทองวรวิหาร เจ้าคณะอำเภอฮอด
จังหวัดเชียงใหม่
- พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นพระฐานานุกรมที่ “พระครูธรรมธร” ของพระธรรมสิทธิธำมรงค์
ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร
จังหวัดเชียงใหม่
- พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตร
เจ้าอาวาสวัดราษฎร์ ชั้นโท วิปัสสนา ที่ “พระครูภาวนาวิรัช”
เนื่องใน วโรกาส เฉลิมพระชนมพรรษาพระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตร
เทียบเท่าผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ชั้นเอก วิปัสสนา
ชั้นเอก วิปัสสนา ที่ “พระครูภาวนาวิรัช” เนื่องใน วโรกาส
เฉลิม พระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
๕ ธันวาคม

ประกาศเกียรติคุณที่ได้รับ

- พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้รับประกาศเกียรติคุณจากมหาวิทยาลัย เชียงใหม่
 ในฐานะที่จัดตั้งโครงการอบรม คุณธรรมจริยธรรม
 และวิปัสสนากรรมฐาน เบื้องต้น “ค่ายธรรมภาวนา” แก่
 คณะนักศึกษา ภาควิชาศาสนา-ปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์
 และนักศึกษาชมรมพุทธศิลป์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่
- พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้รับประกาศเกียรติคุณ เป็นเจ้าอาวาสวัดที่มีผลงานดีเด่น
 ด้านการปฏิบัติธรรม เนื่อง ในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวครบ ๖ รอบ ๗๒ พรรษา
 โดย คณะสงฆ์อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัด เชียงใหม่
- พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นพระธรรมกถึกเผยแผ่ธรรมะประจำ
 ตำบลสุเทพ เขต ๒ โดยเจ้า คณะตำบลสุเทพเขต ๒ และ
 คณะสงฆ์อำเภอ เมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
- พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการ คุรุสภาพัฒนา-
 จิตเฉลิมพระเกียรติ กระทรวงศึกษาธิการ ประจำจังหวัด
 เชียงใหม่ โดย สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงใหม่
- พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้รับประกาศเกียรติคุณจากคณะสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่
 เป็นเจ้าอาวาสวัดพัฒนา ตัวอย่าง ประจำอำเภอเมือง
 เชียงใหม่ ด้านส่งเสริมการปฏิบัติธรรม เนื่องในงาน สัปดาห์
 ส่งเสริมพระพุทธศาสนาวันวิสาขบูชา

- พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้รับคัดเลือกจากกรมการศาสนา กระทรวง ศึกษาธิการ
เข้ารับประธานเกียรติบัตร จากสมเด็จพระญาณสังวร
สมเด็จพระสังฆราช ในฐานะเจ้าอาวาสวัดที่จัดอุทยานการศึกษา
- พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้รับคัดเลือกจากกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ
เข้ารับพระราชทานเสมาธรรมจักรทองคำจากสมเด็จพระ
เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในฐานะผู้ทำคุณ
ประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา ประเภทส่งเสริมการปฏิบัติธรรม
เนื่องในสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา วันวิสาขบูชา
ปีพุทธศักราช ๒๕๔๕
- พ.ศ. ๒๕๕๔ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ถวายปริญญา พุทธศาสตรมหาบัณฑิต กิตติมศักดิ์
สาขาธรรมะนิเทศ
- พ.ศ. ๒๕๔๙ มุลินธิครูบาศรีวิชัย ถวาย โล่และรางวัลครูบาศรีวิชัย ประจำปี
๒๕๔๙
- พ.ศ. ๒๕๕๑ สถานีพระพุทธศาสนา และจริยธรรม จังหวัดเชียงใหม่
FM 96.0 MHz มุลินธิพระบรมธาตุคุดอยสุเทพ
จังหวัดเชียงใหม่ ถวายโล่ ผู้บรรยายธรรมะเผยแผ่
พระพุทธศาสนา ประจำปี ๒๕๕๔

รายการสายธารธรรม

ปรารภธรรมโดย

พระครูภาวนาวิรัช (สุพันธ์ อาจิณฺณสีโล)

ทางสถานีวิทยุทหารอากาศ

คลื่น 1323 K.Hz. ระบบ A.M.

วันจันทร์ ถึง วันศุกร์

เวลา 5.30 - 6.00 น.

รายการอภิธรรมนำสุข

ทางสถานีวิทยุ พระพุทธศาสนา และ จริยธรรมจังหวัดเชียงใหม่

คลื่น FM 96.0 MHz.

วันจันทร์ ถึง วันศุกร์

เวลา 23.00-24.00 น.

หากประสงค์จะทำบุญโดยการให้ธรรมเป็นทาน

ขอเชิญท่านอุปถัมภ์รายการได้ตามกำลังศรัทธา โดยส่งเป็น

ธนาถนัด/ตั๋วแลกเงิน/เช็คขีดคร่อม ในนาม วัดร่ำเปิง (ตโปทาราม)

หรือฝากผ่านเข้าธนาคารกสิกรไทย สาขา ถนนสุขเทพ

ประเภทสะสมทรัพย์

ชื่อบัญชี วัดร่ำเปิง กองทุนเผยแผ่ธรรม บัญชีเลขที่ 471-2-24698-2

สถิติวัดจำเปิง(ตโปทาราม)

ปี พ.ศ.๒๕๕๖

บุคลากรอยู่ประจำ ในพรรษา

พระภิกษุ รวม	๙๖	รูป
- พระภิกษุชาวไทย	๘๕	รูป
- พระภิกษุชาวต่างประเทศ	๑๑	รูป
(ฝรั่งเศส ๑ รูป เยอรมนี ๑ รูป เวียดนาม ๓ รูป สปป.ลาว ๔ รูป จีน ๑ รูป)		
- พระภิกษุมหาหนชาเวียดนาม	๑	รูป
ภิกษุณี	๑	รูป
สามเณร	๔๓	รูป
แม่ชี	๕๓	คน
ศิษย์วัด	๙	คน
อารามิกชน (โยคีปฏิบัติธรรมอยู่ประจำ)	๒๘	คน
รวมสถิติบุคลากรอยู่ประจำ	๒๓๐	รูป/คน

ออกพรรษา

พระภิกษุ	๓/๕	รูป
ภิกษุณี	๑	รูป
สามเณร	๓๙	รูป
สามเณรี	-	รูป
แม่ชี	๕๓	รูป
ศิษย์วัด	๖	คน
โยคีปฏิบัติธรรมประจำ	๒๘	คน
พนักงานขับรถ	๒	คน
นักร้อง/คนงาน	๑	คน
รวม	๒๐๕	รูป/คน

สถิติผู้เข้าปฏิบัติธรรม ปี พ.ศ.2556

สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเชียงใหม่ แห่งที่ ๒

วัดลำเปียง(ต.เปือยาราม) ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ที่	ผู้เข้าปฏิบัติธรรม	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	รวม
1	พระภิกษุ (อาคันตุกะ)	38	12	19	28	31	26	10	1	4	2	12	9	192
2	อุบาสก/อุบาสิกา	16	15	39	36	32	32	36	2	1	8	6	35	258
3	บรรพชาลาสิกขา	-	1	6	60	2	2	-	-	-	1	-	-	72
4	แม่ชี	-	2					-	-			-		2
5	ชาวไทยชาย	57	45	95	95	110	49	68	39	59	102	45	84	848
6	ชาวไทยหญิง	232	392	675	841	885	385	515	422	425	690	244	554	6260
7	ต่างประเทศชาย	27	30	38	37	23	22	21	18	24	25	29	29	323
8	ต่างประเทศหญิง	30	33	35	30	34	27	22	28	27	25	24	34	349
9	ค่ายธรรมภาวนา	542	297	420	100	168	1034	1233	410	743	198	494	187	5826
	รวม	942	827	1327	1227	1285	1577	1905	920	1283	1051	854	932	14130

หมายเหตุ ค่ายธรรมภาวนานับรวมจำนวนผู้เข้าอบรม ที่ส่งวิทยากรออกนอกสถานที่ด้วย

งานบรรพชาอุปสมบท ปี พ.ศ. 2556

(1 มกราคม – 31 ธันวาคม 2556)

บรรพชาอุปสมบทพระภิกษุ

จำนวน

258 รูป

บรรพชาลาสิกขา

รวม

72 รูป

รวม

330 รูป

สถิติผู้เข้าปฏิบัติธรรม ปีพุทธศักราช ๒๕๔๑ - ๒๕๕๖
 สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเชียงใหม่ แห่งที่ ๒
 วัดไร่เปิง(ตโปทาราม)
 ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ปี พ.ศ.	ชาวไทย	ต่างประเทศ	กลุ่ม/คณะ	รวม
2541	1690	198	3250	5138
2542	1647	286	3130	5063
2543	1826	333	2192	4351
2544	2542	416	3473	6431
2545	2835	422	3160	6417
2546	2690	440	4463	7593
2547	3115	425	5696	9236
2548	3600	419	6324	10343
2549	4650	408	7480	12538
2550	5838	421	7129	13388
2551	6317	432	7980	14729
2552	7530	496	5493	13519
2553	7803	422	5828	14053
2554	8280	508	5916	14704
2555	7814	484	6195	14493
2556	7632	672	5826	14130
รวม	75809	6782	83535	166126

รายงานรับ - จ่าย วัดจำเป็ง(ตโปทาราม)

ตลอดปี พ.ศ. 2556

*****

เดือน	รายรับ		รายจ่าย	
มกราคม	1,572,241.00		1,361,428.47	บาท
กุมภาพันธ์	924,415.00		1,359,054.73	บาท
มีนาคม	1,587,793.00		1,866,157.10	บาท
เมษายน	1,673,076.00		1,479,952.77	บาท
พฤษภาคม	1,359,453.00		1,728,807.55	บาท
มิถุนายน	1,737,500.00		1,731,189.64	บาท
กรกฎาคม	1,741,414.00		1,423,456.24	บาท
สิงหาคม	1,602,395.00		1,484,710.16	บาท
กันยายน	1,618,119.75		1,540,160.84	บาท
ตุลาคม	2,013,207.00		1,543,494.70	บาท
พฤศจิกายน	1,233,832.00		1,199,023.28	บาท
ธันวาคม	1,750,452.00		1,764,832.00	บาท
รวมรายรับ	18,813,897.75	รวมรายจ่าย	18,482,267.48	บาท
รายรับมากกว่ารายจ่าย			331,630.27	บาท
สรุป				
ยอดเงินคงเหลือยกมาจากเดือน ธันวาคม 2554			1,748,850.90	บาท
บวก รายรับปี พ.ศ. 2555			18,813,897.75	บาท
รวมรายรับ			20,562,748.65	บาท
หัก รายจ่าย ปี พ.ศ. 2555			18,482,267.48	บาท
ยอดเงินคงเหลือยกไป เดือนมกราคม 2556			2,080,481.17	บาท

(สองล้านแปดหมื่นสี่ร้อยแปดสิบเอ็ดบาทสิบเจ็ดสตางค์)

รายนามผู้มีจิตศรัทธาร่วมพิมพ์หนังสือ

1. พระครูปลัดตนพพันธ์ ฐิตธมโม	1,000
2. พระมงคล โอทาโต	1,000
3. พระชวลิต อนาลโย	1,000
4. พระประมวล อินทวัฒน์	1,000
5. พระอคควณโณ	330
6. คุณศิริลักษณ์ คำแสน	22,220
7. คุณนาฏอนงค์ วงศ์มหารัตนากร พร้อมคณะ	11,700
8. คุณแม่เฮ้ง แซ่ฮ้อ แม่ชีทิพาพร คุณพรพรรณ อัปสรณະสมบัติ	10,000
9. คุณพีรพล - คุณผานิต อัมพรมณีรัตน์	5,000
10. อ. บุญเกตุ - ดร.วารุณี ฟองแก้ว	3,000
11. คุณแม่แปง ชัยพรหม - คุณผ่องพรรณ - คุณเศรษฐ คุณपालพล - คุณณัฐนันท์ ตาปิง - คุณยุพิน โพธาศรี คุณกัญญลักษณ์ ชูศิลป์	3,000
12. คณะศิษย์ผู้จัดพิมพ์หนังสือ	3,000
13. คุณวิจิต - คุณพัชรี สุวรรณา	3,000
14. คุณนิตปภัทร มหาไพศาลทรัพย์	3,000
15. คุณทัศนีย์ ศรีมูลและครอบครัว	2,000
16. คุณดวงสมร - คุณฐิตินันท์ จารุจินดา	2,000
17. นพ.สมยศ กิตติสุภรณ์พันธ์และครอบครัว	2,000
18. นพ.เศรษฐพล ปัญญาทอง	2,000
19. คุณอุ๋นเรือน - คุณแก้วมา พันรักษ์ - คุณอัจฉราภรณ์ รต.เข้มชาติ - เรืออากาศตรีอัครเดช - คุณเจนวิทย์ สนามพล	2,000
20. คุณฐิติพร วินิจัยกุล	2,000
21. ดร.ศรินันท์ บริพันธ์กุล	2,000
22. ดร.ภควรรณ พวงสมบัติ พร้อมครอบครัว	1,500
23. Mr.Mohan Kumar - Mrs.Sabaithip Holtby ด.ญ.อลิษา โฮลท์บี คุณนัฐวุฒิ ถนอมเงิน Pattai Kumar Puja Kumar แม่สี แกมนิลรัตน์ - แม่ลักษมี นาราย	1,200

24. คุณเสน่ห์ พระรับรักษา	1,099
25. คุณปิยพร พุคยาภรณ์ และครอบครัว	1,000
26. คุณสัญญาพัชัญญ์ อัครวัชรเสถียร - คุณสุรริรักษ์ ฤทธิ์เดช	1,000
27. คุณสุภาพร พราหมณ์ชู	1,000
28. คุณยุพดี ศิรินันท์	1,000
29. คุณภาวิดา ณ เชียงใหม่	1,000
30. คุณฉัตรศิริินทร์ ชันทรราช	1,000
31. ร้านแม่โจ้ออโตไบค์	1,000
32. ดร.สุกัญญา นิมานันท์	1,000
33. นพ.สมพล - ดร.ศรีจันทร์ อวารณ์	1,000
34. คุณประชุมพร สัตโยภาส	1,000
35. คุณมลฤดี สุขราตรี	1,000
36. อ.อรทัย หนองขุ่นสาร	1,000
37. คุณจักรกฤษณ์ - คุณพรรณรัตน์ - คุณก่องพงศ์ เกษฎาพันธ์	1,000
38. คุณกฤษดา ว่องวรภัทร พร้อมครอบครัว	1,000
39. คุณจินดา มาไพศาลทรัพย์ - คุณสิทธิโชค ยกทองมา	1,000
40. อ.เพ็ญพรรณ จันทระประสิทธิ์ และครอบครัว	1,000
41. อ.กัลยาลักษณ์ ลำเพาพงศ์ และครอบครัว	1,000
42. คุณสมเดช ศรีสมาน (กรมควบคุมโรค)	1,000
43. คุณณัฐวรรณ จันทรศรกาญจและครอบครัว Freshy Face	1,000
44. คุณธนสาร สุรวุฒิกุล	1,000
45. คุณวิศิษฐ์ศิริ สายสว่าง	1,000
46. คุณลักขิมา แสงโน	1,000
47. คุณปัญญาพร อินบำรุง และครอบครัว	1,000
48. คุณพจนีย์ วานิช	1,000
49. คุณเรือนแก้ว - คุณอำนาจ - คุณอิสริย์ คุณชญานานุช - คุณณัฏฐธิดา ไชยทองศรี	1,000
50. คุณอำพัน ไชยทองศรี	1,000
51. คุณชูจิตต์ - คุณพิมพ์ญาดา - คุณจักรพงศ์ คุณณัชพส ญาณทัชชะ	1,000

52. คุณสุรพล - คุณบุษบาวดี สุขคนธา	1,000
53. คุณจินตนา วรสายันท์ และครอบครัว	1,000
54. คุณเกษศิริรินทร์ ทิพย์สม และครอบครัว	1,000
55. คุณอดุลย์ - คุณพินดา - คุณภควัฒน์ - คุณอภิวัฒน์ ฉายอรุณ	1,000
56. พอ. ศุภณัฐ - คุณสุประวีณ์ - คุณเพ็ญสินี พรหมสถิตย์	1,000
57. ดร.ธัญญภรณ์ - อ.เทวินทร์ - อ.พิมพรรณ - พญ.ณัฐพัชร์ เลาะห์เพ็ญแสง	900
58. คุณเสาวนีย์ เสวนามิตร	800
59. คุณเกษม วิลัยรัตน์	600
60. คุณสุชัญญา โตนานโพ พร้อมครอบครัว	520
61. คุณการณิกศา อัครอัปสร	500
62. คุณณัฐนันท์ - คุณณัฐกานต์ ดาหา	500
63. คุณภูมิศิริ กุลนิตี	500
64. คุณวาณี ภาระมรทัต	500
65. คุณวิชัย - คุณชัยวิบูลย์ - คุณแสงเรื่อน คุณขวัญพัชรรภา - คุณปัญญ์ภูฏ์ จริยสกุลธรรม	500
66. 331. คุณนลินาถ จำภา และ ครอบครัว	500
67. คุณธนาภรณ์ ชมชื่น	500
68. คุณอัญชนา แก้วคำ	500
69. คุณวาณี ภาระมรทัต	500
70. คุณจุฑามาศ เจง	500
71. คุณยุพิน มณีวรรณ	500
72. คุณณัฐชยา จันทร์อ้วน	500
73. คุณปาริชาติ จันทร์จรัส	500
74. อ.ธีรัตน์ บริพันธ์กุล	500
75. แมชีศรีคำ เมตะกิต	500
76. แมชีคันทรส สุวรรณศิลป์	500
77. คุณอุ๋น ศรินันท์	500
78. คุณนิสานาถ สิทธิกุล	500
79. คุณสุรชาติ สุขศรีวรรณ	500
80. คุณบริบูรณ์ สุวรรณศิริ	500

81. คุณนวลลออ จุลพีปาสาน์	500
82. เพื่อนปรินส์ อีเทอร์นิตี 68	500
83. คุณกรรณิการ์ เหล็กสูงเนิน	500
84. คุณบุญจันทร์ บุญเย็น	500
85. ผ.ศ.ดร.ชรัตัน - คุณพิมพ์จิรัชยา ธารารักษ์	500
86. อ.พูนทรัพย์ ชติยศรี	500
87. อ.กัลยา ชัยลอม และครอบครัว	500
88. คุณภูมินพค์ - คุณผ่องพรรณ บุญบันดาร์ และครอบครัว	500
89. อ.กุหลาบ มงคล พร้อมบุตรธิดา	500
90. อ.จันทร์ศรี เมืองแก้ว พร้อมบุตรธิดา	500
91. ศจ.ดร.นพนธ์ - อ.กรรณิการกาญจน์ สัมมา พร้อมครอบครัว	500
92. คุณสุมาลี รังสีโรจน์ พร้อมครอบครัว	500
93. คุณทิพยา เพ็ชรเทศ พร้อมครอบครัว	500
94. คุณแม่จินตนา - คุณสุตารัตน์ - คุณเจดศักดิ์ - คุณสุพันธ์ พุทธโกษา	500
95. คุณพรชัย - คุณระเบียบ พิพัฒน์ธนภักดี	500
96. คุณสิงห์เทา - คุณปาริชาติ - คุณอุรชาติ - คุณอรรธรรม	
97. คุณศุภรัตน์ เตชะโสศ	500
98. อ.วินัย หวันชัยศรี พร้อมครอบครัว	500
99. คุณภาวิณี สุริยแก้ว - คุณเดชทัต - ด.ช.บารมี ธรรมนิกกิจ คุณปทิตตา พรเลิศ คุณมาร์ติน - ด.ญ.กานต์สิริ ฮอร์พิน	500
100. คุณบุบผา - คุณบุลากร - คุณขวัญหทัย - คุณสรวรินทร์ นาคจู คุณพรพรรณ เทียมทอง - ด.ญ.ธนนกร นาคจู	500
101. คุณสมบุญณ์ มณีกุล	500
102. พญ.จงลักษณ์ เปาอินทร์และครอบครัว	500
103. คุณณัฐนันท์ ถ้าวรลักษณ์และครอบครัว	500
104. คุณเกรียงศักดิ์ - คุณอัญญาณี อินเหล่า	500
105. คุณชูศรี ประสารนสุวรรณและครอบครัว	500
106. คุณพรรณิ คลอวุฒิวัฒน์	500
107. คุณประธาน - คุณสุกฤษณ์ ดอกดวง	500
108. คุณชยกร แช่วตระกูล	500
109. คุณสุภาณี สุพงศ์พัฒนกิจ	500

110. คุณประยูร ทรงสุภา	500
111. คุณปิยธิดา แต่เจริญกุล	500
112. คุณธิดา ตั้งสีทอง	500
113. คุณชาลินี โปปาราย	500
114. คุณชินวุฒิ - คุณวนิดา สุวรรณศรี	500
115. คุณจำรัส - คุณสิรินเตรง - คุณศิริรัตน์ สุรินทร์แก้ว	500
116. อ.กาญจนา อุดมธนสารสกุล และครอบครัว	500
117. คุณเกษม เขาวภาคย์โสภณและครอบครัว	400
118. คุณธนวิทย์ ชัยวิชาชาญ - คุณทรรศวรรณ ตันตระวรศิลป์	400
119. คุณศศิวรรณ อนันตกุล	400
120. คุณจิตติมา อังศุนากุล	400
121. คุณสุภาพรรณ สัจจวรรณ	400
122. คุณทวี - อ.ฉัตรสินี เทลาสุนทรียา - คุณอำพัน - อ.พวงผกา คุณเฉลิมพล พันธุ์แก้ว	400
123. คุณปวีศ น้าประเสริฐ	300
124. คุณสุรภา น้อมภุมรินทร์	300
125. คุณสอาด - คุณวรัญญา สุภาศรี - คุณสายทอง คำตา	300
126. คุณสุวรรณ - คุณเตือนใจ วรรณา และครอบครัว	300
127. คุณปาไลดา เจ้าสกุล	300
128. Coffee Time	300
129. คุณวิมลสิน สว่างแจ้	300
130. คุณนภาพร ทรัพย์ศิริเทวี	300
131. คุณรวิวรรณ อารียาพันธุ์	300
132. คุณศรีัญญา ปัญโญ	300
133. คุณจิตราภรณ์ ปุระศิริกุล	300
134. คุณฉวีวรรณ คล้ายนาค	300
135. คุณประวิณพล - คุณประเสริฐ พันธุ์รัตน์	300
136. คุณวราภรณ์ รัตน์โอกาส	300
137. อ.อดุลย์ศักดิ์ - อ.วิไลวรรณ วงศ์โกมลเชษฐ	300
138. คุณวรางคณา มื้อค	300
139. คุณณัฐชยา จันทร์อ้วน	300

140. คุณวุฒิ - คุณมยุรี ศิลธรรมพิทักษ์	300
141. น.อ.สมภพ - อ.นิภา เขาหนองบัว	300
142. อ.พิชัย - อ.สมสาย ตันตเมืองยศ	300
143. คุณศรีสังวาลย์ เนตรอนงค์และครอบครัว	300
144. ผศ.สมบัติ - คุณศรีวรรณ - คุณสิทธพล - คุณพงศกร สกุลพรรณ	300
145. คุณจุฑารัตน์ พานิช	300
146. คุณประมุข - คุณวนิดา - คุณพิมพ์พรรณ อัมระเกตุ	300
147. คุณสมชาย อาจเพิ่มธนกิจ - คุณนิสา - ดช.ชนเดช ปัตติสกุล	300
148. คุณศันสนีย์ โรหิตะโยธิน - คุณมาร์ค พิฐู	300
149. คุณทรงศรี โรหิตะโยธิน	300
150. คุณศรีวรรณ นุสุริยา	300
151. คุณกาญจนา เพิ่มบุญมา	300
152. คุณเพ็ญศรี - คุณศุภกร - คุณกมลภัค - คุณพิกุลแก้ว วชิราภรณ์	300
153. คุณนารารัตน์ เสนาวะนา	300
154. คุณทะซง - คุณแค່บ่วย - คุณพรทิพย์ มกุฎเกตกานต์	250
155. คุณบุญนาค โยนิจ	200
156. คุณสะเบา อัลเวเยอร์	200
157. คุณแม่จันทร์ โปธา และครอบครัว	200
158. คุณรัตমন ชินนาทศิริกุล	200
159. คุณทิพวรรณ ผลประโยชน์	200
160. คุณวัลลภชัชชยา ชีวินชัยเฉลิม และครอบครัว	200
161. คุณวันดี รวดขาว - คุณสิริลักษณ์ บุญเป็ง - ด.ญ.ทองนพทรา นราววัฒน์	200
162. คุณศิริกานดา จิตคืนันท์ - คุณจิระเดช หมื่นนลิ่ง	200
163. คุณรัตนา - คุณพรหม ชินนาทศิริกุล และครอบครัว	200
164. คุณยศยา ศรีคำดี - ด.ช.ชลวิทย์ ไชยนันท์	200
165. คุณนวลดล สุขกิจ	200
166. คุณอุบลรัตน์ มนสิน และครอบครัว	200
167. คุณเขมิกา จตุมานนท์	200
168. คุณกิตตินัดดา ทองพรหม	200
169. คุณปราณี สิทธิพร	200

170. คุณสำหรับ ลุงหยุ่น	200
171. คุณวราภรณ์ นิยมลรัตน์ และครอบครัว	200
172. คุณกัญญาณัฐ โลเกศเสถียร	200
173. คุณเดือนงาม รัตวินชา และครอบครัว	200
174. คุณพิมพ์พงศ์ - คุณอัจฉรารัตน์ พลัฒลาทอง	200
175. คุณเอกชัย - คุณวันวิสาข์ กันระใจปิน	200
176. คุณแสงดาว วิริยะ และครอบครัว	200
177. อ.กัลยา อุบลรัตน์ และครอบครัว	200
178. อ.อุไรพรรณ บุญบันดาล และครอบครัว	200
179. คุณเต็ม - คุณมลิกรรณ อดุสาหะ พร้อมครอบครัว	200
180. คุณพนิดา ไชยพุด	200
181. คุณกัลยรัชต์ วาฬี	200
182. คุณกัญชวี วงศ์ประเสริฐ - คุณธงชัย ผลดี	200
183. นพ.ชนันต์ คุณชยางกูรและครอบครัว	200
184. คุณเพชรศร ไชยมณี	200
185. คุณจีรวรรณ สว่างวงศ์และครอบครัว	200
186. คุณสุวพีวี คลอวุฒิวัฒน์	200
187. คุณวิริยะ คลอวุฒิวัฒน์	200
188. คุณพูนสวัสดิ์ ทองประดีและครอบครัว	200
189. คุณทองจันทร์ - คุณมุกดา แกมณา	200
190. ดญ.ชเนตตรี สายญาติ	200
191. คุณสุรทิน จันทร์มะโน	200
192. นพ.เรวัต - คุณสุคนธ์รัชต์ จิวารมณ	200
193. ร้านลำพูนไหมไทย - ร้านทองไหมไทย - ร้านอแกนิกฟาร์ม	200
194. คุณสุธีธิดา มุสิกะลักษณ์และครอบครัว	200
195. คุณวรวัชร - ปุณณภา อักษรวนิช	200
196. คุณพัชราวลัย เจริญธรรมปัญญา	160
197. คุณเมธาวี งามจริง	125
198. คุณนรินทรา เขมัต	120
199. คุณสุทธรรมา นุวัฒน์	100

200. คุณดวงฤทัย กาศวิบูลย์	100
201. คุณน้อย พรหมเวียง	100
202. คุณสี โลสูงเนิน	100
203. คุณปาจารย์ เรือนเป็ง	100
204. คุณเมธี เรือนเป็ง	100
205. คุณดวงหทัย กาศบูลย์	100
206. คุณธรรมชั้นย์ ทินราช - คุณนิพิฐ พงษ์พันธุ์	100
207. คุณนิตยา - คุณพิรภัทร พงษ์พันธุ์	100
208. คุณอรวรรรยา ชะวงษ์ - คุณทัศพล ทินราช	100
209. คุณวรุณยพันธ์ ภิญญธนาบัตร และครอบครัว	100
210. คุณไพลิน วิรุฬหวิริยางกูร	100
211. คุณศิริพร บุญทา	100
212. คุณวิภาดา กฤษณนัยน์	100
213. คุณรัตติกาล ไชยศรี	100
214. คุณพัชรศรี กิตติปัญญาพัฒน์	100
215. คุณศศิณี เขื่อนแก้ว	100
216. คุณอุไรวรรณ ไชยศรี	100
217. คุณรัตนา เรบ	100
218. คุณจ่อห็น เรบ	100
219. คุณภาษณิศา ปันฟ้า	100
220. คุณธันยธร เขตเตอร์	100
221. คุณสัณหจุฑา วงศ์แก้ว	100
222. คุณแดนเนียล อเล็กซพเตอร์	100
223. คุณทัศนีย์ อเล็กซพเตอร์	100
224. คุณวิชุดา พุทธา	100
225. คุณสุวรรณา กำคำ	100
226. คุณนัฒนิกร ยาวิไชย	100
227. แม่ชีจันทร์ปภรณ์ มงคลรัตน์	100
228. ดร.อัญชลี วงหล้า	100
229. คุณสาคร พงษ์ลำเจียก และครอบครัว	100

230. คุณทองสาย ทาสสุวรรณอินทร์	100
231. อ.นวลจันทร์ ชิตตะโสภณ	100
232. คุณวสันต์ ฉลาด และครอบครัว	100
233. แมชีนิภา โตทัพ	100
234. อ.เผด็จศรี พยัคเทพินทร์	100
235. อ.ภาณี มั่นสุข และครอบครัว	100
236. อ.อรอนงค์ ปานะพันธ์ และครอบครัว	100
237. คุณอัญชลี แดงสวัสดิ์	100
238. คุณฉันทฎฐภัตสร จันทร์ส่อง	100
239. คุณภัทรกร แदनาคี	100
240. คุณทองพูล กุณณะ และครอบครัว	100
241. คุณมาลี กัมปนาทเสนีย์ และครอบครัว	100
242. คุณนวล และครอบครัว	100
243. คุณราตรี ซอว์เยอร์	100
244. คุณแอน อินตา	100
245. คุณเบญจวรรณ ศิริพล	100
246. คุณสุชญา บุญเอื้อ	100
247. คุณจรรยาพันธุ์ - อ.ดารณี คำประกอบ	100
248. คุณพรสวรรค์ ราชแผ้ว	100
249. คุณอุบลรัตน์ ศรีสุข	100
250. คุณสุพัฒน์ เปรมปรีชา	100
251. คุณชัญญา แซ่เฮ้ง	100
252. คุณฉันทจรรยา สุขประเสริฐ	100
253. คุณอรุณวัชร สีเส็งก้อง	100
254. คุณวิศรา สุภาศรี	100
255. คุณตรุษกร ช่างสุวรรณ	100
256. คุณเฮียง พรหมเวียง	100
257. คุณศุภรดา ช่างสุวรรณ	100
258. พญ.สิตาพัฒน์ ยุตบุตร	100
259. พ.ท.จักรพล ภูปรีสานนพน	100

260. คุณมนัสนันท์ ตั้งชันวรวิทย์	100
261. คุณกมลวรรณ คำเมืองใจ	100
262. คุณวัลลภา เขียมลา	100
263. คุณจตุเดือน ธรรมาวุฒิ - คุณรุจิรา หาดแก้ว - คุณเนรัญชรา สะอาดบุตร - คุณสลีลา ศุภศิริรัตน์	100
264. คุณวันดี จันทร์แก้วมูล และครอบครัว	100
265. คุณบุญศรี เตจ๊ะยา และครอบครัว	100
266. คุณสิทธิเบศ ฌ นคร	100
267. คุณอำพร ใจเป็ง	100
268. คุณจารุพงศ์ ใจเป็ง	100
269. คุณกชพรรณ รวดขาว	100
270. คุณสุรินทร์ ฟองมูล	100
271. คุณวันเพ็ญ ฟองมูล	100
272. คุณวัชร ฟองมูล	100
273. คุณสารัมภ์ - คุณอัจฉริยา ต.ไชยสุวรรณ	100
274. ด.ญ.สลิลทิพย์ ต.ไชยสุวรรณ	100
275. คุณศิริกัญญา เบลด	100
276. คุณบรรเลง - คุณน้อย กายาสา	100
277. คุณกรรณกร วิสิทธิ์ตระกูล	100
278. คุณศรีมูล - คุณปิ่น บุญมายวง	100
279. คุณเกษฎางค์ พรรณมาลัย	100
280. คุณวันเพ็ญ - คุณชนันต์ภรณ์ บุญมายวง	100
281. คุณพิมพ์ร กิติ	100
282. คุณสรณรรถ สนธิไทย	100
283. คุณสาคร พงษ์ลำเจียก	100
284. คุณศิริพร ตาคำ	100
285. คุณพิริยาพร ธรรมแงะ	100
286. คุณอุมาพร พรหมเวียง	100
287. คุณสาริศา สมฤทธิ์	100
288. คุณจุไรรัตน์ แก้วแปงเขียว	100

289. คุณสมทรง ภูมิคำ	100
290. คุณรัชวีวรรณ รักธรรม	100
291. คุณเพ็ญศรี งามเหลือ	100
292. คุณสุดธิดา เจียรวัฒน์	100
293. คุณมาลี ทรัพย์หนู	100
294. บ้านปางภาเย็น และ ครอบครัวโรจนวสุ	100
295. คุณบัวแก้ว พลอินตา	100
296. ดญ. ภริตา - ดช.ธนัท - ดช. ธนิก สุวรรณศรี	100
297. คุณสังวรณ์ - คุณอำพร วุฒิกิจ	100
298. คุณคำมูล คลีลีเกอร์ พิเคราะห์งาน	100
299. คุณกิตติ - คุณนันทิตา โกมล	100
300. ดช. กฤษฏา โกมล	100
301. คุณชาตรี - คุณศรีชัย พรหมคำตีบ	100
302. คุณอรุณศักดิ์ มิคะนุช - คุณมัชฌิมา กิติศรี	100
303. ดญ. พาขวัญ มิคะนุช	100
304. คุณปวีณ์นุช อุ่นใจ	100
305. คุณสุคนธ์ นามทองและครอบครัว	100
306. คุณวารารณ ทนันทชัย	100
307. คุณจิรนนท์ งามเนตร	100
308. คุณดารณี ศักดิ์สูง	100
309. คุณพรพิมล ทพกอม	100
310. คุณมุกดา สุธรรมมานูวัฒน์	100
311. คุณเพ็ญพิชญา พรหมมาและครอบครัว	100
312. คุณคำลา อินทพันธ์์	100
313. คุณมันทนา ฟังสำเนียง	100
314. คุณวรรณ ธรรมจิตสกุล	100
315. คุณณัฐพล คนหาญ	100
316. คุณธนัท สุจริตจันทร์	100
317. คุณฉอ้อน ฮาร์	100
318. คุณสุดสงวน ทีเจริญวารี	90

319. คุณอรนุช หล้าดวงดี	90
320. คุณสุขเกษม หล้าดวงดี	90
321. นส.เพ็ญสุดา ปันไย	60
322. คุณอำไพ บุญสูง	60
323. แม่ชีอำนาจ สุภีรับ	50
324. คุณพันธ์ คำแสง และครอบครัว	50
325. คุณพรรณี พูลสิน	50
326. คุณอารีย์ เพชรรุ่ง	50
327. คุณสุภาพร อักษรวนิช	50
328. คุณ ดวงใจ ขอบนิทัศน์	40
329. คุณสกุล สุริยะชัยพร	40
330. คุณจำเริญ งามสิทธิพงศ์	20
335. คุณนราภรณ์ สมะจิตติ	200
336. คุณกัณฑ์พิชญา เรื่องสุขนิรันดร์	100
337. May Freshy	60,000